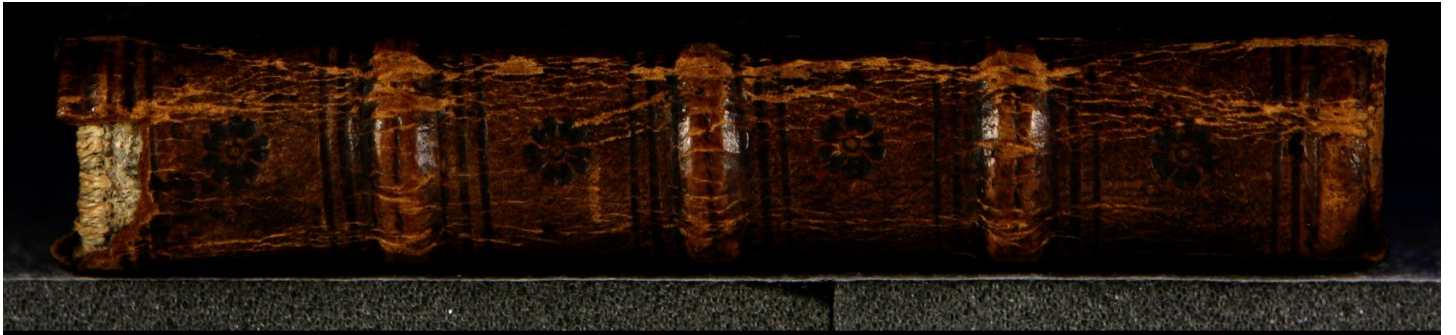
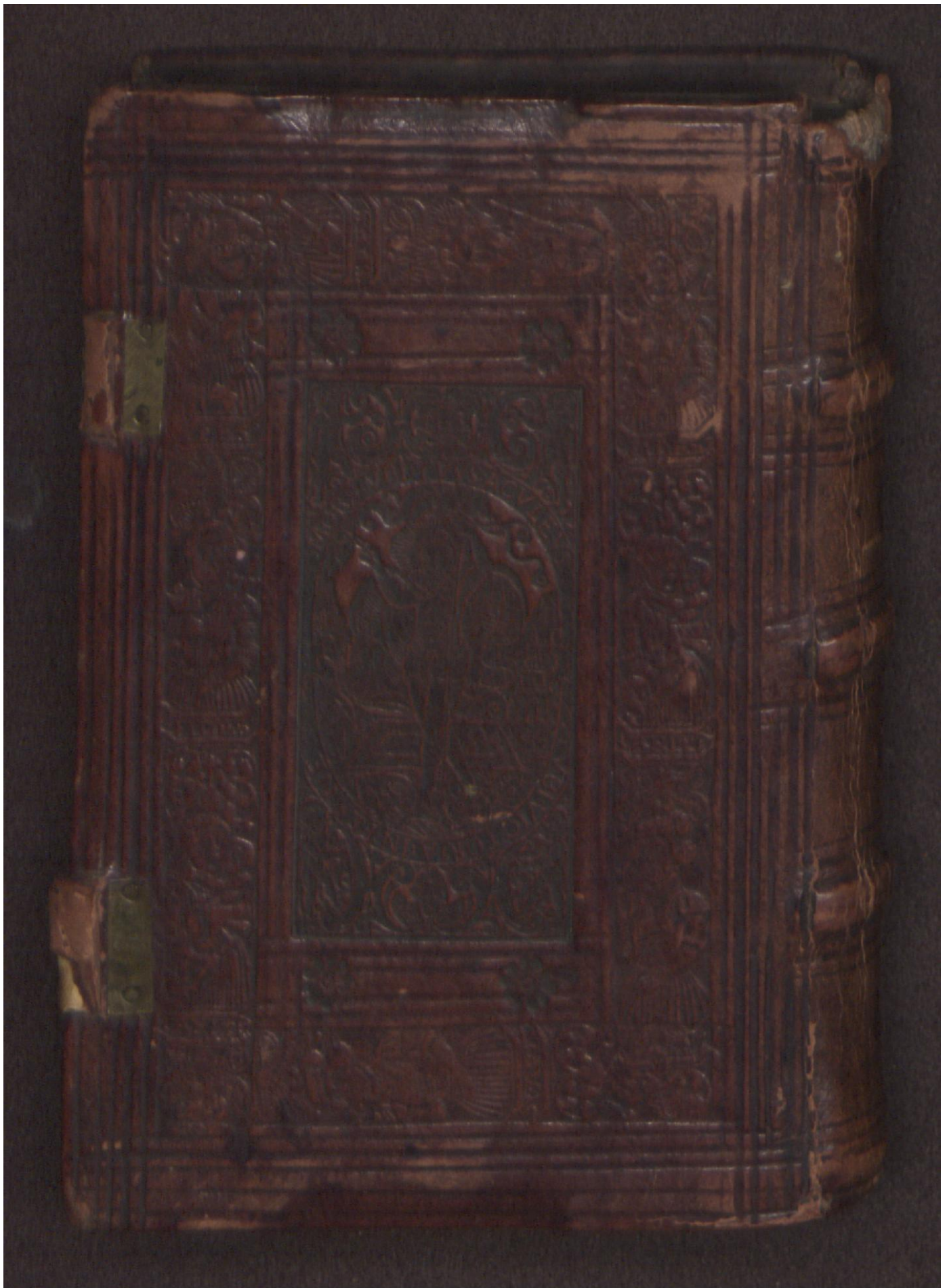

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 529 8° (LN 749)

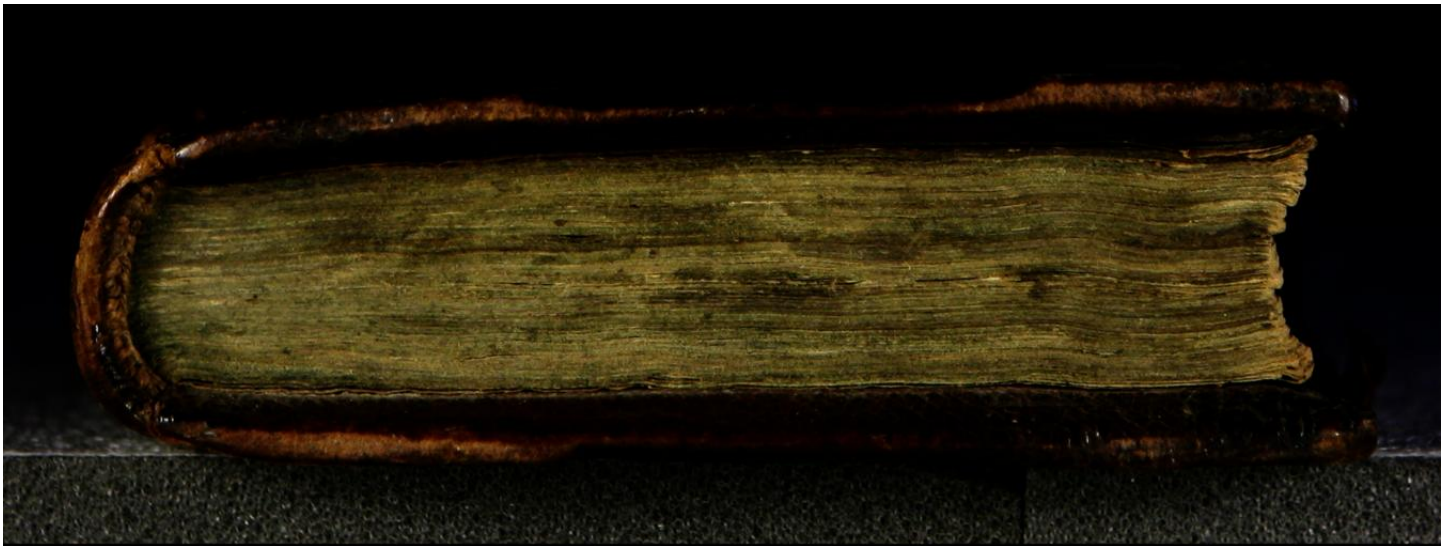
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 529 8° (LN 749)

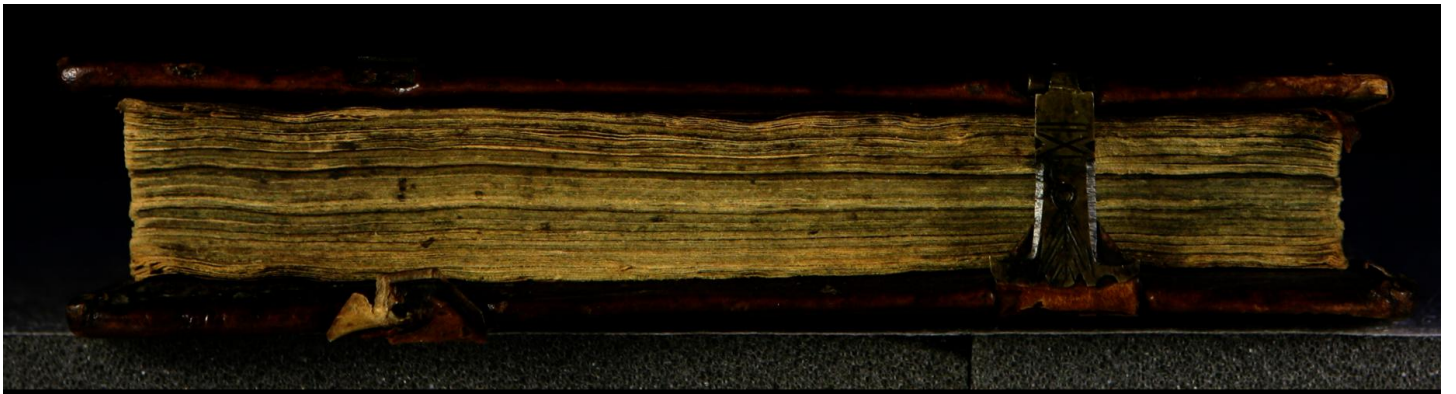
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 529 8° (LN 749)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 529 8° (LN 749)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 529 8° (LN 749)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 529 8° (LN 749)

328

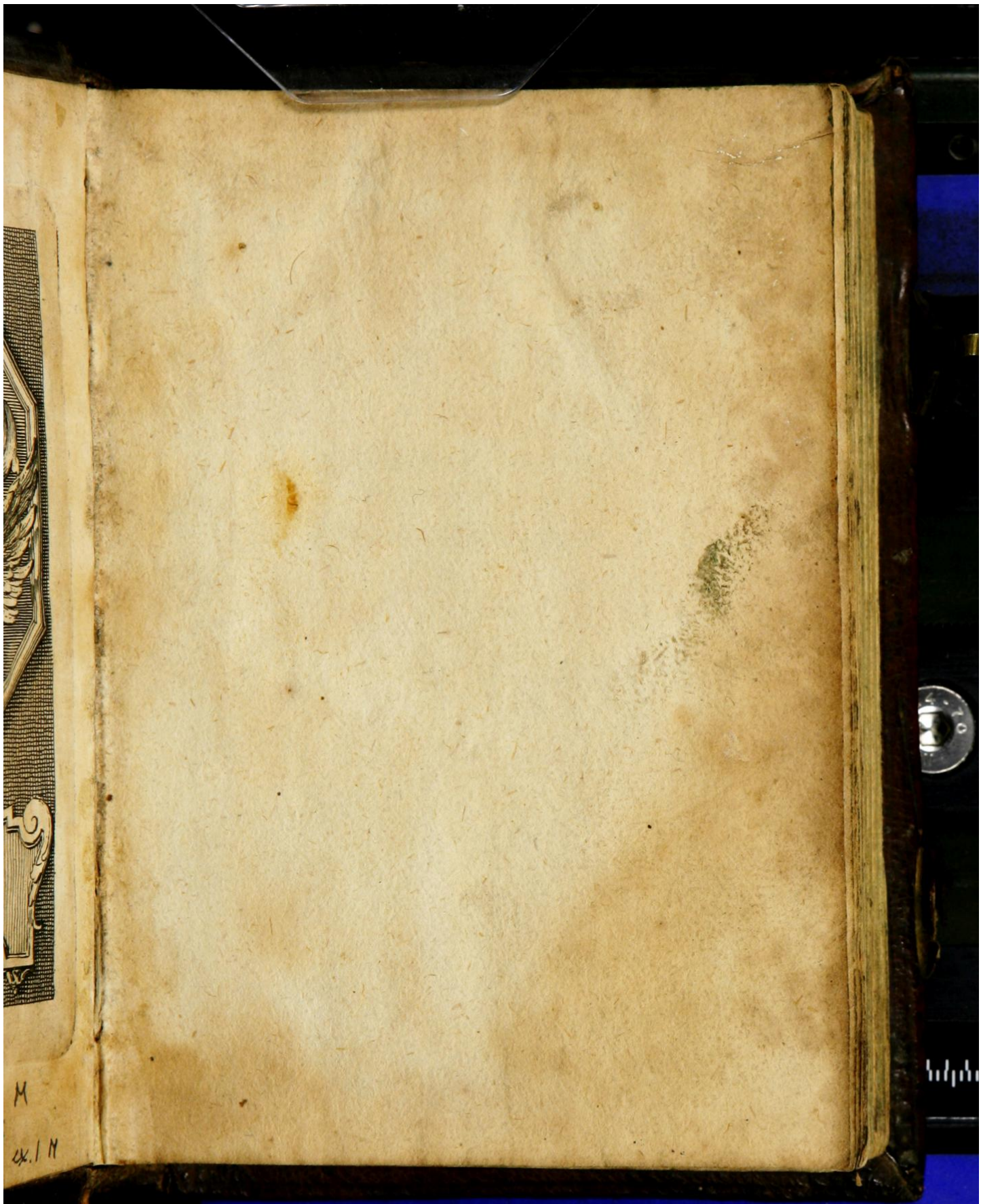
Box
No 529.

M. Tischer fecit

— 2. N 749 M
 09 2. N 1361 ex. 1 N

M
4x.1 M

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 529 8° (LN 749)

29

Decorative border with black and red patterns and text fragments.

En PRÆSERVATIVE

De salig Læ-
gedom / imod den far-
lige oc forgiftige Siælens
siuge / som er mishaab eller
fortuilelse.

Tilsammen skreffuen
Aff
D. Niels Hemmingssøn.

De nu vdsee aff Latine
paa Danske
ved

M. Jacob Albrechtssøn /
Sogneprest i Otterup.

C : I : **Berlin**

Prentet i Kiøbenhaffn / Aff
Jans Stockelman.

1 5 9 3.

= LN 749 M

D Et Christus vdi
sin Døds kamp befol
sine Disciple / skulle wi ten-
cke / at det oc gielder oss paa.
Baager (siger hand) oc be-
der / at i icke falde i fristelse:
Met huilcke ord der giffuis
tilkiende / Huor stor farlig-
hed wi ere stedde vdi / all den
stund wi vandre i denne elen-
dighed / Oc met huor stor flit-
tighed oc grandgiffuelig for-
sigtighed wi hassue behoff at
vocte oss for vore Fienders
list oc bedrægeri / Oc huorle-
dis saadant kand see.

A ij

Thi

Ehi met det ord / Vaager /
Paamindis wi / ickē allene at
Wi haſſue mange Siender /
Aſſ huiſcke wi paa alle ſider
Beringis oc omgiffuis / Men
Socſaa met høyeſte flit at voc
Te off for vore Siender / ſom
Ere Satan / Kiødit / oc Ver
Den / at diſſe heſſtige oc for
Giſſtige Siender / ickē ſkulle
Voffuerfalde off / kuldkaſte vor
Tro / ſkende vor Samuittig
Hed / oc berøffue off de huide
Oc ſkinnende Klæder fra / der
Chriftus vor Brudgom
Haſſuer beprydet off met.
Saa ſiger HÆRen vdi S.
Han

Hanſ
Capi
Vaag
Der / at
Nog
N
Der /
Hed.
Mand
Ehi
Chr
Hun
Helli
Form
Ehi
Tro
Beg

Dansis Aabenbarings 16.
Capit: Salig er den som
Baager/ oc holder sine Klee-
der/ at hand skal icke vandre
Nøgen.
Nu ere de Christnis Klee-
der/ Retferdighed oc Hellig-
hed. Retferdighed isører
mand sig formedelst Troen/
Ehi Christi lydighed er de
Christnis Retferdighed / oc
hun tilregnis dem som tro.
Hellighed isører mand sig
formedelst den helligAand:
Ehi de som tro / oc ere ved
Troen Retferdige gjorde/ de
begaffuis met den hellig
A iij **A**and/

Aland / hand skaber oc giør
vdi dennom saadan rørelse
oc beuegelse / som hand er
selff : Der aff kommer der
da / at vor lydighed bliffuer
villig oc vacker : Disse Klæ-
der vil HÆren at wi skul-
le holde oc beuare / paa det
wi icke skulle vandre Nøg-
ne / eller røffuede aff vore
Siender / Satan / Verden oc
Kjødit.

Men effterdi det er icke
vdi nogit Menniskis for-
mue eller krafft / at imodstaa
saa store oc grumme Sien-
der / da befaler HÆren oss
at

at bede
selff icke
Hær
rette.
hand /
vundit
Her be-
hen til
i. Joh
Cey
vund
som
egen
offue
fri k
Siend
di v

Wat bede / Alt det wi vdaß off
selff ick forma / skulle vdi
Christo lættelig kunde vdi
rette. Verer trøstige / siger
hand / Jeg hæffuer offuer
uundit Verden / Johan. 16.
Her hæffuer Johannes seet
hen til / der hand skreff /
1. Johan. 5. Vor Ero er den
Eyer som hæffuer offuer
uundit Verden. Thi lige
som Christus bliffuer vor
egen formedelst Eroen / saa
offueruinde wi oc ved Chri
sti krafft vore Mandelige
Siender. Derfaare effter
di vore Siender kempe oc
A iiii stri.

Vstride stedse imod oss / da skul-
le wi altid bede / at Christus
vor Eeneruindings Første
kand oc stedse vere hos oss /
paa det wi icke skulle offuer-
uindis aff vore Siender.

Oc fordi wi offte falde
(thi vort Kijds skrøbelig-
hed / Verdens ondskaff / oc
Satans list er stor) da skul-
le wi først oc fremmerst vocte
oss for to ting : Det ene er /
at naar wi ere faldne / at wi
icke lenge ligge vdi Synden /
Thi diss lenger wi vende oss i
Syndens søle / diss vanskelig-
gere komme wi der aff igen.

Det

Det andit er / at om vore
Siender hassue bedragit oc
forrastit oss / oc wi hassue
bleffuit nogit lenge i Syn-
dens søle / skulle wi dog in-
genlunde mistrøste oss om
Guds Naade: Thi det første
Saligheds raad oc hielp er
at omuende sig snart / oc staa
aff Synd oc Last. Det an-
dit er / at icke mistrøste sig om
Guds Naade / Fordi at mis-
trøste sig om Naade / det er
den største oc yderste forderff-
uelse.

Men paa det wi kunde
diss bedre vocte oss for denne

U o mis-

V mishaabs oc fortuilelssis
Klippe oc stød / Da siuntis
E mig det vere fornøden / at ieg
E paa denne tid tilsammen
S kreffue nogit Raad oc Læ-
A gedom / vdaß det Guddom-
V melige Apotek / det er / den
H hellige Skrift / imod mis-
E haabs eller fortuilelssis For-
E giff. Saa vil ieg nu her ta-
L le om tu Stycke.
Det første / huad mis-
haab eller fortuilelse er /
oc huor farlig oc grum
en ting det er.
Det andit / huorle-
dis mand skal imod
staa

staa
 lelse
 ned
 den
 mel
 D
 første
 se
 Hier
 som
 forn

staa oc affuerie fortui-
lelse / at hun icke skal
nedstyrte it Menniske i
den euige død oc fordøm-
melse.

Om det Første Stycke.

Vortuelse eller mis-
haab (hvilcken wi her
acte at tale om) er en
forstreckelig rædzel oc gruel-
se vdi it Menniskis Hu-
sierte oc Samuittighed /
som kommer / naar mand
fornemmer oc føler Guds
vrede

Vrede for Syndens skyld/ oc
frycter saa saare for den eui-
ge fordømmelse/ at mand in-
gen Guds Naade kand haa-
be eller foruente sig. Her paa
kunde wi see allerfarligste oc
sørgeligste Exempler vdi Ga-
in oc Juda. Thi de bleffue
baade vdi dette Mishhaabs
oc Fortuileffis Suell ned-
sunctne.
Gain / der hand fant
Guds vrede/ bleff hand off-
ueruunden oc vndertryekt aff
rædzel oc fryet for den euige
fordømmelse/ at hand raab-
te: Min Synd er større end
at

at hur
 Der
 den
 angred
 det / m
 ife / thi
 dede / at
 digt B
 tuileff
 met o
 den h
 Aff Ju
 haab
 tager
 der ha
 offuer
 hengi

at hun fand forladis mig.
Der Judas haffde forraadt
den HERRE Christum / da
angrede hand vel oc fortrød
det / men hand omuende sig
icke / thi hand sagde: Jeg syn-
dede / at ieg forraadde wskyl-
digt Blod. Vdaff Gains for-
tuilelse fødte forhærdelse /
met allerhøyeste Guds oc
den hellige Kirckis foract.
Vff Judæ fortuilelse oc mis-
haab fødte Mord / at hand
tager sig selff aff dage. Thi
der hand icke kunde taale den
offuermaade store banghed /
hengde hand sig selff.
Vdi

Vdi disse tu Exempel findis
denne fortuilelssis begyndelse
atskillig: Thi i Cain begyn-
tis Mishaaab / vdaß Dnen-
skalckhed oc Hnckleri / Oc at
hand meente sig at kunde met
sin egen forueniste vere Gud
behagelig / oc de som saadane
ere / hassue gierne den art / at
de i det allerhøyeste hade oc
forsølge alle dem / som ick vil-
le følge deris egen optenckte
Guds tieniste. Huilcket S.
Hans met disse ord giffuer til-
kiende / der hand siger / 1. Joh.
3. Huorfor myrde Cain sin
Broder? For hans (det er /
Cains)

Cain
onde /
ferdige
Dnenst
ders h
ders h
ders m
Efter t
mittig
Efter
Mish
Guds
hun b
Cain
actere
D
terfol

Gains) gierninger vaare
onde / oc hans Broders ret-
ferdige. Thi følger aff Gains
Dyenskalkhed / hans Bro-
ders had : Aff hans Bro-
ders had følger hans Bro-
ders mord oc mandrab: Der
effter tuinger den onde sam-
uittighed hans hu oc Hierte/
effter huilcken banghed følger
Misshaab oc Fortuilelse om
Guds naade / huilcké effter at
hun bleff forhærdit / da bleff
Gainen allerstørst Guds for-
actere oc Kirckens forfølgere.
Dette hans Exempel eff-
terfølge end idag mange En-
ran-

Tranner vdi Pawedømit. Oc
Saa haßuer Cain tilſammen
Smedt en lang Lencke aff
Mange ſynder oc laſter / ſom
Ere / Fordriſtelle paa ſin egen
Værdſkyld oc fortieniſte / had
Vimod ſin Broder / ſin Bro
Ders mord / miſhaab / forhæ
Deſe / Guds foract / oc Kir
Ckens forfølgelſe.
Vdi Juda begyndelſen /
Eller det første Treen til miſ
Haab oc fortuilelſe / vaar
Bantro / huilcken der er Ge
Righeds moder. Thi huor en
Sand tro er til Guds Foract
Etelle / der fand Gerighed icke
Haß

Haßue
Huilck
Guden
Som
Hun
Veri
Snapp
Gud
Chrif
Ding
Han
Vred
Vria
Kaaf
Sod
Sat
Hund

haffue nogen sted eller rum/
huilcken Paulus kalder Aff-
guderi. Denne Berighed
som føddis vdaß vantro /
hun driffuer Judas til Tyff-
ueri / at hand altid tog oc
snappede nogit / vdaß det
Gudsfræctige Folck gaffue
Christo til hans vnderhol-
ding. Der aff kom det / at
hand saa knurrede oc bleff
vred / der hand saa at Ma-
ria Lazari Søster vdføste den
kaastelige Salue paa Jesu
Fødder. Hui bleff denne
Salue icke saaldt for try
hundrit Penninge / oc giff-
uit

Guit Fattige? Men det sagde
Hand (siger Johanes Euan-
gelist vdi det 12. Capit. Icke
At hand actede Fattige/men
For hand vaar en Enff / oc
Haffde Pungen/oc bar huad
Der bleff giffuit. Uff denne
Vrede oc knur imod den gud-
Fryctige Quinde/ som salue-
De Jesu Gødder / falt hand
Vdi Forræderi / at hand for-
Raadde Jesum / siden der
Effter vdi Mishaab / oc paa
Det sidste vdi det Keeb / der
Hand hengde sig selff. Eaa
Samlede Judas mange Syn-
Der tilhobe/ som vaare Van-
tro/

Tro/ Ge
Uind /
Oc Mar
Men it
Der vaar
Dse. Th
Vre/ end a
Hiertigt
Gud f
Mus f
Om E
Hand
Hiertig
Fior w
Om h
Megit
Ter h

tro/ Gerighed/ Enffueri/ Aff-
uind / Forræderi/ Misshaab
oc Mord.

Men iblant alle disse Syn-
der vaar Misshaab den stør-
ste. Thi huad kand vere ver-
re/ end at necte Guds Barm-
hiertighed? Det er at røffue
Gud sin ære fra. Augusti-
nus siger: Huo som fortuiler
om Syndernis forladelse/
hand necter Guds Barm-
hiertighed/ oc hand giør Gud
stor wret / der mistrøster sig
om hans miskundhed/ oc saa
megit som i hañom er/ da nec-
ter hand Guds Kierlighed/

B ij Cand

Sandhed oc Allmeectighed /
Epaa huilcke ieg setter alt mit
Hhaab / som er / vdi hans vdi-
Kkaarellis Kierlighed / hans
Foriattellis Sandhed / oc
Hans Genløfellsis mact. Oc
Bernhardus siger : Mis-
Hhaab forøger Synden / Mis-
Hhaab er større end alle andre
Synder / Misshaab er verre
End andre Synder.
Nu settis to ting imod
Misshaab / som ere : Først / it
Gaat oc ret haab / som mand
Bekommer aff Guds Ord
Formedelst den hellig Mand.
Dernæst / en ond oc skadelig
Trygg

Manggh
Eiale
Den er
Darffue
Te ha
Foruen
Viff oc
Sind /
Eroer
Eimod
Tryg
Niske
Eyn
Gud
Re hu
Eat fo
De S
Der

Tryggghed : Det første er
Sialens salighed : Den an-
Gden er hendis forgift oc for-
Cderffuelse. Det gode oc ret-
Te Haab/ er en fast oc stadig
Foruentelse effter det euige
Liff oc Salighed for Christi
Skyld / Huilcken mand met
Troen annamer. Men tuert
Gimod / den onde oc skadelige
Tryggghed er / naar it Men-
Niske øffuer sig derfor vdi
Synnen/ fordi hand veed at
Gud er Barmhiertig. Kice-
Re huad er det dog andit/end
Eat foracte Gud / oc at traa-
De Christi dyrebare Blod
B iij vnder

Icke bliffue iſtraffit / oc ver
Icke ſaa trygg om din Synd
Er icke endnu ſtraffit / at du
Eſkulde derfor ville ſynde ſted-
Se oc altid / Tenck oc icke /
Gud er megit Barm-
Hiertig / Hand ſtraffer mig
Icke ihuor megit ieg Syn-
Der. Oc hand ſetter Sagen
Eder til : Fordi hand fand
Saa ſnart optendis til vrede /
Som hand er Naadig /
Oc hans vrede offuer de W-
Gudelige haſſuer ingen aff-
Ladelse.
Lige ſom denne viſe Mand /
Met diſſe ord icke vil / at no-
B iiii   git

Agit Menniske skal tuile om
Guds Naade oc sine Syn-
ders forladelse/saa vil hand
en heller at nogen skal van-
bruge Guds Barmhiertig-
hed / til at fare fri hen vdi
Synnen. Derfaare setter
hand oc strax her hos it saa-
re nyttigt oc saligt Raad/oc
siger: Tøffue ick at omuen-
de dig til HERN / oc for-
hale det ick den ene dag fra
den anden. Derfaare skal
mand sky den onde oc skade-
lige trygghed / som forsører
oc forgiffuer Sielen. Au-
gustinus siger: Ingen skal
giff-

Quicquid
giffue
trygg
Sial
orit fa

Quicquid
peccau
de te c
us au
tibi pe
cende

giffue sig til den skadelige
tryggghed / Thi disse tu dræbe
Siælen / som ere / Mishaaab /
oc it falskt Haab.

Om det Andie Stycke.

DE ord er merckelig
oc vel sagt aff Augu-
stino / om Penitentz.

*Quicquid feceris, quantumcunq;
peccaueris, adhuc in vita es: Un-
de te omnino, si sanare nollet, De-
us auferret, qui enim clamando
tibi persuasit, ne recederes, par-
cendo clamat, vt redeas.*

B v Det

Det er:

Ihuad du Synder her eller der/
Saa est du dog vdi Liffuit her /
Fra huilckit G V D kunde dig vel
tage/

Om hand sin Naade vilde dig fors
sage/

Ehi hand sem trolig menne raabe
oc sige/

At du skalt ingelunde fra hannom
vige/

Hand sparer dig / oc der met raas
ber hart/

At du skalt vende dig til hannom
snart.

Derfor skal mand endelig
beslutte / at ihuor lenge it
Menniske leffuer / endog
hand er en graaff Syndere/
der

Vder som hand flyer hen til
Guds Barmhiertighed / vdi
en sand Penitens / da bliff
euer hand visselige tagit til
Naade. Thi Naaden er
langt større end Synden / i
huor stor / mangfoldig oc
grum hun vere kand : Gud
hassuer oc icke behagelighed
til nogen Synderis død / men
at hand omuender sig oc leff-
uer. Guds Søn siger oc /
Luc. 5. Jeg er icke kommen at
kalde de Retferdige / men
Syndere til Penitens. Item /
Matth. 11. Kommer til mig alle
i som arbejnde oc ere besuaare
de /

De/ Jeg vil vederquege eder/
Met saadant rimer sig **H**Errens
Ord smuct. Ezech. 18.
Naar den **W**gudelige om-
Uuender sig fra sin wretferdig-
Hhed/oc gjør ret oc vel/da skal
Hand lessue oc ickē dø / all
Hans **O**ffuertredelse som
Hand **H**affuer giort skal ickē
Ihuomis. Oc **E**sai: 43. Jeg/
Jeg afflættē dine **S**nyder
For min skyld/ oc vil ickē ihu-
Komme dine **S**nyder.
Den tid vor **H**Erre oc
Mestere **J**esus **C**hristus
Lærde oss at bede / **D**a gaff
Hand oss **K**rafftig **B**egedom
Imod

Imod
Lesse.
Faler
Fader
Skulde
Lige
Der er
Boen
Sen
Lig
Om
Imod
Heller
Fade
Fade
Syn
Affm

Amod Mishaab oc Fortui-
lelse. Thi først der hand be-
faler oss at kalde Gud vor
Fader / da vilde hand at wi
skulde bekiende hans Fader-
lige Hierte mod oss / som den
der er vor Fader / oc wi hans
Børn / Men effterdi ingen
Søn / som rettelig oc aluor-
lig omuender sig / kand tuile
om sin Faders gode villie
mod sig / Da skulle oc wi en
heller tuile om vor Naadige
Faders mildhed. Dette Gud
Faders Hiertelag mod huer
Syndere som omuender sig /
affmalis herlige vdi den Lig-
nelse /

eder /
Her
ech. 18.
e om
rdig
a skal
/ all
som
l ite
Seg
ynder
e ihu
re oc
istus
gaff
dom
mod

Bønne/ om den forlorne Søn/
Luc. 15. Oc David Psal. 103.
G siger: Lige som en Fader for-
barmer sig offuer sine Børn/
Saa forbarmer **H**ERREN
Sig offuer dem som hannom
frygte. Dernæst / befaler
Christus oss vdi vor Bøn at
sige: Forlad oss vor skyld /
huilckit hand vdi sandhed
icke gjorde / vden hand vilde
forlade Synderne. Der aff
sagde oc Augustinus: Huor-
for skulde **H**ERREN lærdt oss
vdi vor Bøn at sige / Forlad
oss vor skyld / vden hand vilde
bliffue varactig vdi Barm-
hier-

Bherti
vil at
deden
De
soc
ont /
soff-
nom
erens
relig
delig
Syn
dan
belle
eller
aff v

hiertighed / huilcken der ick
vil at wi skulle afflade at be-
de denne Bøn.

Derforuden befaler hand
oss oc at bede : Frels oss fra
ont / Derfor vil hand id frel-
se oss / om wi ickun fly til han-
nom met en aluorlig Peni-
tentz. Dette maa saa faar-
telig vere sagt om den almin-
delige Lægedom imod all
Synd / ihuor stor eller huor-
dan hun vere kand / huad
heller hun skeer aff ondskaff /
eller aff strøbelighed / eller
aff vanuittighed.

Men

Men effterdi der fand
findis atskillige Sager til
Misshaab oc Fortuilelse/hos
somme i en maade / hos an-
dre i en anden maade / Da
vil ieg her vdi efftersølge de
forsarne Læger / huilcke al-
lerførst beslite sig at bortta-
ge aarsagen til Siugen/ saa
vil ieg oc randsage effter /
huad aarsag der er til Mis-
haab/ oc sette der imod Læge-
dom aff Guds Ord/paa det
sit mistrøstigt Menniske kand
oprettis til Guds Naadis
haab oc fortrøstning/ oc off-
ueruinde den sørgelige oc
skade

stade
tuile
N
synde
haab
fer
hec
m
u
u
a
n

skadelige Mishaab oc Fortuilelse.

Nu siunis mig at her er besynderlig sex Sager til Mishaab oc Fortuilelse.

Den første er Syndens graaffhed / farlighed oc whørlighed.

Den anden er / at icke vide Guds vilie.

Den tredie er en mening om / at Gud haffuer vdi synderlighed vdualdt sig nogle / frem for andre.

Den fierde er en mening oc tancke / om
G mand

mand skal haffue be-
dreffuit den Synd imod
den hellig Land.

Den femte er den store
jammer oc wselhed/ som
Meniskene plagis met/
uden affladelse.

Den siette er/ at mand
haffuer lang tid liggit i
Syndens vane.

Naar disse Eager til
Mishaab oc Fortuilelse kun-
de fordriffuis oc borttagis/
da fand it armt mistroftigt
oc fortuilit Meniske lætte-
lig bliffue sund/ oc hielpis til
rette igen.

Om

Om den Første sag
til Misshaab oc For-
tuilelse.

DEN første Sag til
Misshaab / som ieg
fremsette / er Syn-
dens grumhed oc farlighed /
som nogen kand hassue be-
dressuit / Oc der met beuist
sig icke at vere en Guds
Tienere / men Syndens oc
Dieffuelens Tiunde oc træl.
Huo som giør Synd / siger
Christus / Iohan. 8. Hand
er Syndens suend. Nu er
Syndens suend Dieffuelens
G ij Træl /

Erael / oc frijer paa hans
Haaand / huilcken der haaffuer
Lyst aff Syndens slemhed / til
Guds fortrornelse oc forhaa-
nelse. Huor aff mand kand
forstaa / huor slem / versting-
gelig oc suaar en ting Syn-
den er / saa at alle Creatur
kunde icke met all deris for-
tieniste oc vordskyld / forlige
eller fyllostgigre for den al-
lerringiste Synd som til er.
Huad skal da it Menni-
ske gigre / som veed met sig
selff / at hand er skyldig vdi
saadan farlig Synd? Hand
skal gaa ind vdi Apotekit /
det

Vdet er/ vdi Guds Helligdom/
O oc der opsøge sig Lægedom
Imod den Mistrøstelse eller
Mishaab / som kommer aff
Syndens whørlighed oc
verstygghelighed.

Dette Guds Apotek el-
ler Helligdom/er intet andit/
end Guds Kircke oc Menig-
hed/ vdi huilcken Guds Ord
Predickis / Huilckit der faas
resetter oss sex andre Stycke
her tuert imod / oc huert aff
dem besynderlig kand vel
læge den Mishaaabs forgiffit
som kommer aff Syndens
grumhed oc verstygghelighed.

C iij Disse

Disse ere de Styncke
som kunde settis imod
huer andre.

1. Synden / Oc Guds
Naade.
2. Menniskens wselhed /
Oc Guds Barm-
hertighed.
3. Gialden / oc Betalingen.
4. Adam / Oc Christus.
5. Wgunst / Oc Forligelse.
6. Siugdom / oc Lægedom /
Eller den Siuge / oc
Lægen.

Di disse Styncke skal
mand see oc offuerue-
ye

Ue huilcken part sterckere oc
krassfigere er/oc huilcken part
mindre sterck oc skrobeligere
er.

Først skal mand sette i
mod huer andre Syn-
den oc Guds Naade. Lad
saa vere/at din Synd er end
farlig oc grum/om du vilt ac-
te oc regne hende mod andre
Menniske/hues Synder der
kunde siunis vdi Maal oc
Beet at vere lættre/farre oc
mindre end din kand vere:

Dog skal det vere langt fra/
at hun skal kunde offuergaa
Guds Naade / huilcken der

E iiii

baa

A baade i Bect oc Naade wsi-
H gelig offuergaar oc offuer-
G uinder den gantske Verdens
S ynder. Derfaare er din
S ynd ingenlunde mechtigere
t il at fordømme / end Guds
N aade er til at saliggjøre.
S ynnde aldrig saa ilde/
a t du wilt mene / all Verdens
S ynder (end siger din alle-
n e) at vere større end Guds
N aade: Tro den hellig Mand
s om taler igennem S. Po-
u uels mund / Roman. 5. Huor
h and iblant andre ord setter
d ette gyldene Spræck / som
b ør at beuaris inderst vdi al-
l is

W is
er bl
N a
t iger
s forli
o ffue
t aler
S yn
B ec
t er
g a
N a
g e
B ec
d e
s yn
d et

Vlis Hierter : Huor Synden
Eer bleffuen mechtig/der er dog
Naa den bleffuen megit mee-
Etigere/ Det er/Naaden gaar
Storlige oc wfigelige langt
Offuer Synden. Oc Paulus
Taler ick om it Menniskis
Synd / men om den gantste
Berdens synd / huilcken eff-
Eterdi Naaden langt offuer-
Gaar hende / som den hellig-
Aland vidner/ at hun viffeli-
Ge offuergaar den gantste
Berdens synder / Hui skul-
De hun oc ick offuergaa din
Synd / om hun end er stor/ yn-
Sckelig oc fœrgelig?
E v **V**di

Vdi denne sted mercker
Naaade / **G**uds wfor skylte
Gyndist oc goduillighed / ved
Ghuilcken alle Synder / vdi det
Menniske som omuender sig
Til **G**ud / for medelst Troen
Til **C**hristum / borttagis oc
Til intet gioris. Thi Gud Fa-
Dder haßuer alle dem som om-
Uuende sig / kiere oc elskelige i
Sin kiere elskelige **S**øn. Der-
For kand aldrig Synden ve-
Re saa offuerflødig / at Naa-
Den (aff huilcken Gud forla-
Der oss Synden for sin **S**øns
Deds skyld / oc tilregner oss
Sin **S**øns Retfærdighed /)
er

Ver io
Hun
De of
Naa
Man
Som
Der
Far
Dig
Du
Til
Helli
Holt
Her
Sens
Fald

er io langt offuerflødigere / at
hun kand aldrig i nogé maa-
de offueruindis aff Synden.
Denne Syndens oc Guds
Naadis sambærelse / skal
mand sette imod Mishaaab /
som en fast Skield oc Bern.
Derfor naar dine Synders
farlighed vil beuege oc drage
dig til Mishaaab / da see til at
du icke gjør den hellig Aand
til Løgnere / som taler vdi den
hellige Apostel Paulo / men
holt fast heller oc beslute i dit
Hierte / at hand er sandhed-
sens Lærere / som Christus
kalder hanom / oc ver der i al-
le

Ale maade viss paa / at Naaden
er visselig mectigere end
din synd: Til huilcken Naaden
om du tilflyer vdi en sand
Penitens / Da bliffuer du
frelst / oc i all euighed salig.

For det andit / skal mand
sette imod huer andre /
Menniskens wselhed / oc
Guds Barmhertighed.
Menniskens wselhed er en
retferdig straff for Synden.
Derfor naar Naaden tager
Synden bort / saa forgaar
straffen / som er Menniskens
wselhed. Derfaare endog
Men-

long to

Men
oc me
ingen
M
denne
gaar
da er
kand
nisk
saar
Psal
mod
hed
giern
store
gis
det

Meniskens wselhed er suaar
Oc megit haard / dog er hun
Gingenlunde større end Guds
Miskundhed. Thi effter at
Denne Miskundhed offuer
Agaar alle Guds gierninger /
Uda er det wmueligt at hun
Fand offueruindis aff Men
Gniskens wselhed. Thi saa
Bstaar der skreffuit i den 145.
Psalm. **H**ERREN er god
Mod alle / oc hans Miskund
Hed gaar offuer alle hans
Gierninger. Til denne hans
Store Barmhertighed beue
Gis hand / baade vduortis / i
Udet hand seer vor wselhed oc
elen

Aelendighed / oc induortis / i det
Aat hand aff sin godhed oc tier-
Glighed / som hand haffuer til
Gdet Menniskelige flect / som
Asit ædelfte Creatur / der er
Askabt effter hans eget Billede
Voc Lignelse. Om denne Guds
Atierlighed imod det Mennis-
Gkelige flect / bær vor **H**ære
GChristus vidnisbyrd / Ioha. 3.
Ader hand siger / Eaa elste
AGud Verden / at hand gaff
Asin enbaarne Søn hen / paa
Adet / at alle som tro paa han-
Gnom / ick skulle fortabis / men
Ghaffue det euige Liff. Derfor
Aopsluger **G**uds Barmhjer-
Atig

Aelendighed
Aat hand
Glighed
Gdet Menniskelige
Asit ædelfte
Askabt effter
Voc Lignelse
Atierlighed
Gkelige flect
GChristus
Ader hand
AGud Verden
Asin enbaarne
Adet / at alle
Gnom / ick
Ghaffue det
Aopsluger
Aelendighed
Aat hand
Glighed
Gdet Menniskelige
Asit ædelfte
Askabt effter
Voc Lignelse
Atierlighed
Gkelige flect
GChristus
Ader hand
AGud Verden
Asin enbaarne
Adet / at alle
Gnom / ick
Ghaffue det
Aopsluger

Atighed (som kommer aff en
Abrendendis kierlighed for
GChristi døds oc Pinis værd
Gskyld) all Menniskelig wsel
Whed (hues yderste ende oc
Atrappetrin er den euige for
Wdømmelse) oc der vdi alle dem/
Som i en sand Penitens om
Guende sig til Gud / Thi alle
Gde andre / det er / de vantro/
Wskal Guds euige vrede off
Auerfalde : Icke allene for
Syndens skyld som de haff
Hue bedreffuit imod Guds
GLow / Men desaa / ia megit
Gmere / fordi de haffue foractit
Wden Lægedom imod Synden /
Ahuil

Vhuilcken Euangelium til biu-
der alle i almindelighed.
Men om Guds Barm-
hiertighed/som er megit mee-
tigere end all vor wselhed/
skal mand mercke disse Da-
uids ord/ Psalm. 33. Jorden
er fuld aff **HERRENS**
Miskundhed. Psalm. 130.
Der er Naade oc megen gen-
leselse hos **HERREN**.
Psalm. 103. **HERREN**
er Barmhiertig oc Naadig/
Saalmodig oc megit Mis-
kundelig: Hand skal icke al-
tid trætte/ en heller vere vred
euindelig: Hand handler icke
met

met
oc be
Mit
hoy
jorde
bliffu
ham
som
der
se v
Fai
Bor
ren f
nom
lette
som
en s

Vmet oss effter vore Synder/
Oc betaler oss icke effter vore
Misgierninger: Thi at saa
Høy som Himmelen er offuer
Jorden/ lader hand Naade
Bliffue mechtig offuer dem som
Hannom frycte: Saa langt
Som Østen er fra Vesten/ la-
Der hand vor Offuertrædel-
Se vere fra oss: Lige som en
Fader forbarmer sig offuer
Børn/ saa forbarmer H^Er-
Ren sig offuer dem som han-
Nom frycte. Her hos vil ieg
Sette det trøstelige Guds ord/
Som staar Esa. 49. Kand oc
En Quinde forglemme sit
D Barn/

Barn/at hun en forbarmer
sig offuer sit Liffuis Søn/oc
om hun end forglemde han
nom / saa vil ieg dog aldrig
forglemme dig/ siger HEN
KEN.

S. Augustini ord er oc
saare trøstelig: Cain siger/
Mine Synder ere større/
end at de kunde forladis mig:
Du liuer Cain (siger Au-
gustinus) thi Guds Barm-
hiertighed er større end alle
Synders wselhed. Fulgen-
tius siger oc saa herlige: Vor
Gud er saa Barmhiertig oc
god / som hand er wendelig
oc

oc woffueruindelig: Derfor
kand den woffueruindelige
Guds godhed icke offueruin-
dis / oc den wendelige Guds
Barmhiertighed icke faa en-
de. Item / Gud er Retferdig
oc Barmhiertig: Derfor / li-
ge som hand formedelt sin
Retferdighed kand fordøm-
me den som affuender sig fra
hannom / saa kand hand oc
formedelt sin Barmhiertig-
hed altid saliggjøre den som
omruender sig til hannom.
Basilus Magnus set-
ter Guds Barmhiertigheds
storhed imod Syndens stor-
hed

hed imod Syndens storhed /
oc Guds Barmhiertigheds
mangfoldighed imod Syn-
dennis mangfoldighed: Kant
du nu veye hende / oc telle
disse / da maat du falde i mis-
haab. Til denne Barmhier-
tigheds storhed / oc til denne
Miskundheds mangfoldig-
hed skal it Menniske henfly /
som tencker paa sin wselheds
suaarhed oc wtallighed / oc
sige aff sit Hiertis grund:
Forbarme dig offuer mig /
effter din store Miskundhed /
oc effter din mangfoldige
Barmhiertighed / affslet mi-
ne

ne
paa
haft
ma
stand
Eyr
fold
re
han
ste
oc
time
quas
do
nat
n
non

Mine Synder: Thi giffuer du
paa vore gierninger act / at
hæffne Synden met din
mact / **D H E R R E** huo
kand det taale? Men / dog
Synden hos oss er mange-
fold / hos Gud er megit me-
re Naade / At hielpe oss er
hand vel huld / aff nød oc al-
skens vaade. Her til hører
oc dette Augustini ord: *Non
timeat accessurus ad Deum ali-
quas iniquitates suas, tantummo-
do accedat pleno corde, & desi-
nat facere, quæ antea faciebat,
& non dicat, illa iniquitas mihi
non dimittetur.*

D iij

Det

Det er:

Huo Gud vil søge har det i hwe/
 For ingen Synder bær ham at
 grwe/
 Men traade sig frem met trøstigt
 mod/
 Tro stadig at Gud er Naadig oc
 god/
 Hand skal afflade oc ey mer giøre/
 De Synder hand har bedressuit
 førre/
 Oc icke sigge eller tencke ved sig/
 Den synd kand icke forladis mig.

För det tredie skal mand
 sette imod huer andre/
 Giælden oc Betalingen / el-
 ler Skylden oc Syllistgiørel-
 sen. Vore Synder kaldis
 Giæld/

brotn

Gia
 Chi
 vdi
 en t
 Eac
 Dan
 gior
 Chi
 saa
 D
 tet
 Na
 vrel
 vor
 D
 ter

Skiold / vdi Vignellis vns :
Ethilige som Skiold oc Skyld
vdi Verdslig Kæt / forplicter
en til betaling eller til straff:
Saa forplicter Synden
vandelige / enten til Sylllyst-
gjørelse / eller til euig straff.
Ethi vore Synder gjøre oss
saa høyt skyldige hos Guds
Domstol / at der bliffuer in-
tet Haab til at bekomme
Naade / vden ved Sylllystgjø-
relse.

Denne Sylllystgjørelse er
vor HERRIS Jesu Christi
Død oc Pine / som disse eff-
tersølgende vidnisbyrd beui-

D iiii se.

A se. Rom. 4. Hand (den H^{er}
Hre Iesus Christus) er Død
G for vore Synders skyld / oc
C opuact for vor Retfærdig-
Hheds skyld. Iohan. 1. See/ det
A er Guds Lam/ som bær Ver-
D dens Synder. 1. Timoth. 2.
Der er en Neglere imellom
Gud oc Menniskene/ som er
det Menniske Iesus Chri-
stus/ som gaff sig selff for al-
le til Forløsning. Rom. 3. De
er alle Syndere/ oc dem fat-
tis den Koos som de skulde
haffue i Gud / Oc de bliffue
Retferdige aff hans Naad-
e/ vden fortieniste / ved den
Gen-

Gen
med
hu
til
Ero
Ie
Blo
der.
Glige
Tick
Wor
den
hu
er
Sy
ni

Genløſning/ſom er ſteet for/
medeſt Chriſtum JEſum/
huilcken Gud haſſuer ſkickt
til en Naadeſtol/ formeſt
Troen i hans Blod. 1. Ioha. 1.
JEſu Chriſti Guds Søns
Blod renſer off aff alle Syn-
der. 1. Iohan. 2. Hand er For-
ligelſen for vore Synder/ oc
icke alleniſte for vore / Men
ocſaa for den gantſke Ver-
dens.

Saa haſſue wi nu ſagt/
huad vor Gield oc Skyld
er / oc huad vor Betaling oc
Sylliſtgjørelſe er : Nu ville
wi holde dem tilſammen/ at

D v wi

A mi kunde diſſ klarligere ſee oc
V vide / huad heller Synden er
K krafftigere til Fordømmelſe /
E eller Chriſti Sylliſtgjørelſe
T til Salighed. Huor mechtig
S Synden er / det beuiſer vel
D den ganſke Verdens ſørge-
L lige forfarenhed. Thi Syn-
D dens Loſw ſparer ingen / icke
K Konger en heller de Wiſe /
H huercken Rige eller Fattige /
M Mand eller Quinde / Ung
E eller Gammel / en heller no-
G git Land eller Folck / Men
N nedkaſter dem vdi atſkillig
J Jammer oc Elendighed / oc
P paa det ſidſte ſtraffer dem
I icke

V icke o
R oſa
E uig
E ma
K liſtgi
E
E th
D ens
E dan
E th
H u
H u
V uin
D en
E
G o
S i

Icke allene met Døden / men
oc saa fordømmer alle dem til
euig Pine / som icke fries for
medelst en fuldkommen Syll
listgjørelse.

    Saadan er vor Gæld oc
Skyld / oc saa straffer Syn
dens Low alle dem som saa
dan Gæld icke betale. Dog
ihuor farlig / ihuor grum / i
huor stor hun er / saa haffuer
hun dog ende / kand offuer
uindis oc til intet gjøris / Thi
den Betaling som Guds
Søn haffuer gjort / er vdi sin
godhed megit mectigere end
Gælden met sin ondskaff /

De

De er megit sterckere til at
frelse / end Gialden er til at
forderffue / Er oc megit krafftigere
til salighed / end Gialden er til
Fordømmelse. Bernhardus siger :
Jeg tuiler intet / at Christi død er io langt
mectigere oc krafftigere til gode /
end vore Synder til onde. Hui saa ?
Syllistgiørelsen er iwendelig oc iwaa-
delig / Men Gialden haaffuer ende oc
maade.
Ja siger du : Huorledis fand it
Menniskis død vere Syllistgiørelse
for saa mange Synder / som i den gant-
ste

ste
D
end
Er
best
it S
saa
ende
som
dø
den
Syl
frat
Eh
Me
eller
saa
ste

Aste Verden er? Er ick hans
Død saadan / der haßde sin
Ende? Er hand en timelig?
Er hand en fremfaren? Jeg
bestaar det at det vaar ick
it Menniskis død: Jeg be-
staar ocsaa / at hand haßde
ende / oc er fremfaren / Thi
som Paulus siger / Hand
døer ick nu mere: Dog er
den endelige død en wendelig
Syllistgiørelse / oc den Døds
kraft oc værd er wendelig.
Thi det er ick nogit bart
Menniskis død / som Peders
eller Hansis død / men det er
saadant it Menniskis død /
som

V som oc er en sand Gud. Thi
Gud oc Menniske en Christi
Stus er død / dog vdi den Na-
tur som kunde dø.
Der aff kommer det / at
Christi Døds værd oc krafft
er wendelig / oc nocksom til
en betaling for den gantske
Verdens Synder. Thi det
bequemmer Guds Retfer-
dighed / Alt lige som it Men-
niske syndede / oc førde all sin
affkom i synd oc skyld: Saa
skulde oc it Menniske betale
oc giøre syllist for den gant-
ske Verdens Synder effter
Skrifften. Men effterdi den
rin

Ving
re e
off
re
de
de
re
or
de
oc
sa
de
s
nist
en
eu
alle
me

A ringiste Synd vaar mectige
re end at alle Creatur kunde
offueruinde hende / eller giø
re fyllist der for / Da burde
den som skulde giøre fyllist
der for / at vere en sand Gud /
oc it sant Menniske : Paa
det hand kunde som en Gud /
oc skulde som it Menniske / oc
saa vaar sticket i steden for
den gantste Verden.

Derfor endog dette Men
niske Jesus Christus er ickun
en gong død / dog er den død
euig krafftig til at saliggøre
alle dem som vdi en sand Pe
nitentz fly til Gud / *Heb. 10.*

Met

Met it Offer fuldkommede
hand til euig tid / dem som
bliffue Hellige. Item / I hvil-
cken villie wi ere Helligede /
som skede en gong / formedelst
Iesu Christi Legomis offer.
Item / Der hand haaffde off-
rit it Offer for Synden / som
giælder euindelig / da sidder
hand nu hos Guds høyre
Haand. Item / Heb. 9. Chri-
stus er nu i Verdens ende en
gong aabenbarit formedelst
sit eget Offer / at borttage
Synden. Der aff besluter
Apostelen omsijer denne for-
maning oc trøst / Cap. 10. oc
siger:

V siger: Effterdi da wi nu haff
Hue dristighed til den indgang
I det Hellige / formedelst **J**e
Cesu Blod / etc. Da lader oss
Gaa frem / met it sant Hjer
Te / vdi en fuldkommen tro /
Vbestencke vdi vore Hjerter /
Oc løse fra en ond **E**amuit
Gtighed / oc tode paa Legomit
Cmet reent Band / oc lader oss
Bliffue ved Haabens bekien
Delse / oc ick vere wstadige /
Thi hand er trofast som det
Loffuede.

Derfor effterdi Beta
Clingen oc Syllistgiørelsen for
Syn den / er megit større oc
E meetti

Mmectigere til at Saliggjøre/
End Giælden oc Skylden er
Til at forderffue/ Da skal in-
Ggen fortuile for sine Syn-
Ders storhed oc mangfoldig-
Hhed / men vdi en sand Peni-
Tenz fly til Naadens Thro-
Nne / ved Troen til Iesum
Christum. Bernhardi ord
Er merckeligt / der hand sag-
De: **H**ERRENS Pine oc
Død holder ieg som en viss
Trygghed oc foruaring om
Syndernis forladelse. Thi
Hans Blods røst er megit
Sterckere end Abels Blods
Røst / oc raaber alle Synders
forla-

forladelse vdi de Bdualdis
Hierter. Thi hand er giff-
uen der hen for vore Syn-
ders skyld / Jeg tuiler oc icke
at hans Død er io mectigere
oc krafftigere til gode/end vo-
re Synder ere til onde. Disse
ere Bernhardi ord.

FOr det fierde / skal mand
sette imod huer andre
Adam oc Christum. Huil-
ckit oc Paulus gior / 1. Corin. 15.
Der hand saa siger: Døden
kommer ved it Menniske / oc
de Dødis Opstandelse for-
medelst it Menniske. Thi at

E ij lige

Lige som de dø alle i Adam/
Saa bliffue de alle leffuende
Igiorde i Christo. Her setter
Paulus imod huer andre
Adams oc Christum / lige
Som tuende atskillige sager/
Som haaffue oc deris atskillige
Vdrethelser: Thi lige som for
Medelst Adam der syndede/
Kom Døden offuer alle Men
Niske: Saa kom Liffuit for
Medelst Christum den Ret
Sferdige offuer alle dem som
Tro paa hannom.
Oc til de Rommere vdi det
5. Cap. Lige som der ere bleff
Ne mange Syndere for it
Men

A Menniskis (det er Adams) **V**
A vlydighed / Saa bliffue oc **N**
G mange Ketferdige forme **D**
E delst ens (det er Christi) Ly- **D**
A dighed. Item / Døde der **A**
A mange vdi it Menniskis **A**
E synd / Da er megit mere **V**
G Guds Naade oc Gaffue ri- **N**
G gelig vedersaren mange / for **D**
E medelst Jesum Christum / **D**
S som vaar det eneste Menni- **A**
S ske i Naade.

Nu tuiler ingen Christen **V**
N paa / at Christus GUD oc **N**
G Menniske / er io mectigere til **D**
E at leffuendis giøre / end A- **D**
A dam er til at Døde. Derfor **A**
E iij huer **A**

Huer den som fortuiler om
Naade/ alligeuel at hand er
en stor Syndere / hand for-
haaner Christus / setter
hannom til rette/oc vil haff-
ue hannom næden for A-
dam / lige som Christus icke
vaare mectigere til at salig-
giøre / end Adam til at for-
derffue oc fordømme.

For det femte/ skal mand
sette imod huer andre/
Wgunst eller Fiendskaff / oc
Forligelse/ huor om Paulus
saa skriffuer/ Rom. 5. Ere wi
forligte met Gud formedelst
hans

Hans Sønns Død / der wi end
Vare Siender / Da skulle wi
E megit mere bliffue salige for
E medelst hans Liff / effterdi wi
E ere nu forligte. Her setter
Paulus imod huer andre /
Først / Siendskaff oc Forli-
Gelse / Siden Christi Døds
Och hans Liffuis krafft. Chri-
Sti Død er Aarsag til Forli-
Gelsen: Hans Liff er Aarsag
Til Salighed.

Dette S. Pouels Ord
sprock kalder S. Augustinus
Baaben / ved huilcke Siender
offueruindis / oc en woff-
ueruindelig Skiold / met
E iiii huil.

W

hvilcken den wuen fordriff-
uis / som formedelst mang-
foldig bedrøffuelse oc fristel-
se vil driffue oss til Mishaab
om vor Salighed.

For det siette / skal mand
sette imod. huer andre /
Siugdømmen oc Lægedøm-
men. Item / den Siuge oc
Lægen. Vor HERRE kal-
der sig selff en Læge / oc kal-
der alle Siuge til sig / oc til-
biuder dem sin hielp. Matt. ii.
Kommer til mig (siger hand)
alle i som Urbeyde oc ere be-
suaarede / Jeg vil vederque-
ge

W

Engl

ge
der
Pi
de
Mit
Ma
oc
han
de
di
di
ser
de
No
de
Læ
for
E

Vge eder. Det forstod David
Der hand sang vdi sin 103.
Psalme. Min Siæl loffue
HERREN / oc huad som
Eri mig / hans hellige Naamn.
Min Siæl loffue HERREN /
Oc forglem icke det gode som
Hand haffuer giort mig.
Den som forlader dig alle
Dine Synder / oc læger alle
Dine Bræck. Den som frel-
Ser dit Liff fra forderffuelse /
Den som kruner dig met
Raaade oc Barmhiertighed.
Derfor effterdi Christus vor
Læge / er Guds vijsdom / da
Fand hand vel læge alle slags
Singer.   E v   Der

Der aff besluter Fulgen-
tius saa : Er hand en forsa-
ren Læge/ da kand hand hiel-
pe all skrøbelighed / Er vor
Gud Barmhiertig/ da kand
hand oc saa forlade Synden.
Den godhed er icke fuldkom-
men / der icke offueruinder
alt ont : Den er icke en fuld-
kommen Lægedom/ for huil-
cken der findis nogen Eiu-
ge/ som icke kand lægis. Thi
den hellige Skrift siger/ vdi
Vijsdoms Bogis 7. Capit.
Ondskaff offueruinder al-
drig Vijsdom. Huad skulle
wi da tencke / at oss icke skal
fun-

Vkunde forladis / **E**fterdi
HERREN er mild mod
Alle vore Synder? **E**ller
Chuad mene wi at der ick
Skulde kunde lægis i oss / **e**ff-
Terdi **G**U**D** læger all vor
Eiugdom?
Derfor skal ingen mis-
Trøste sig om Lægen / **o**c bliff-
Eue i sin skøbelighed. **I**ngen
Skal acte **G**U**D**s Barmhjer-
Tighed ringe / **o**c der offuer
Forsmeete vdi sine Synder.
Apostelen raaber / *Roman. 5.*
Christus døde for oss wgu-
Delige. **L**ægen siger selff /
Matth. 9. **J**eg er kommen at
kalde

Kalde Syndere til bedring.
De vdi det 18. Capit. Men-
niskens Søn er kommen at
gigøre det saligt / som er for-
tabt. Dersaare hvordan oc
huor stor Synden vere kand/
saa maa hun dog lægis /
naar Christus bær sin Læges
haand der til. Derfor skal
oc den Siuge søge oc bede
hannom / som Esa. 55. Sør-
ger **H**ERREN den stund
hand . kand findis / kalder
paa hannom / den stund
hand er nær. Den wgdeli-
ge afflade aff sin vey / oc den
som ilde gigr fra sine tancker /
oc

V oc omuende sig til **H E R R E N** / saa skal hand mis-
G kunde sig offuer hannom / oc
G til vor **G B D** / thi hos han-
N nom er megen forladelse.
Saa offuergiffue nu den
V iwgudelige sin vey / met huil-
C ken hand synder. Den wret-
G ferdige offuergiffue sine tan-
C cker / met huilcke hand mistrø-
V ster sig om Syndernis forla-
A delse / oc effter Prophetens
W ord omuende sig til **H E R R E N** /
T thi hand er stor til forbar-
G melse / Oc vdi denne hans
G storhed fattis hannom intet /
V vdi huilcken er en Allmechtig
Barm

Barmhiertighed / De en
Barmhiertig Allmeettighed.
Derfor skal en Synder
re efftersølge Davids Exem-
pel/der saa beder/ Psalm. 6.
HERRE ver mig Naadig/
thi ieg er skrøbelig/ Helbrede
mig **H**ERRE / thi mine
Been ere forfarede / som
hand vilde saa sige: Jeg er
siug oc skrøbelig / du est Læ-
gen: Derfor helbrede mig/
som effter din befaling flyer
til dig. De en anden sted si-
ger hand/ Psal. 51. Gud ver
mig Naadig/ effter din Mis-
kundhed/ Affslet mine Syn-
der/

Beder / effter din store Barm-
hiertighed. Det er / O **H**er-
re Gud / Jeg beder om din
store Barmhiertighed / Thi
jeg føler oc befinder min sto-
re wselhed. Jeg beder om din
store Lægedom imod min sto-
re plage / Jeg beder om din
mangfoldige Barmhiertig-
hed / imod min mangfoldige
Synd. Du allene helbreder
dem som haffue it sønderknu-
sit Herte / oc læger deris
Spræcke / Psal. 147. Thi du
est god mod alle / oc din Mis-
kundhed offuergaar alle di-
ne gierninger / Psal. 145.
Her

De in
uertighed.
Synde
s Exem
Psal. 6.
Naadig
helbrede
hi mine
e / som
e. Jeg er
du si La
ede mig /
ng sner
n sted si
Gud ver
in Mis-
re Syn-
der /

Her hos vil ieg sette det
merckelige Augustini ord/
vdaff den 102. Psalme. Om-
nipotenti Medico nullus languor
insanabilis occurrit, tantum enim
Doctori te sine, manus eius ne re-
pellas: Nouit quid agat: Non
tantum delecteris cum fouet, sed
toleres cum secat.

Det er:

Ingen wægelig brøst eller knæge/
Rand findis for den Allmechtige
Læge/

Lad ickun den Doctor met dig
raade/

Som hand selff vil i alle maade/
Forstiid hans Lægehaand ingens
lund/

Ehi hand veed selff de beste fund/
Haff

Haff hannom oc icke allene fier/
Naar hand det mildiste til dig bær/
Men lid oesaa om hand vil dig
skære/

Dig selff til gaffn kand det oc
vere.

Disse sex Stycke som saa
settis imod huer andre
dem skulle wi altid stadelig
sette i vor h/w/oc stedse tencke
paa dem / saa tit som wi be-
de: Forlad oss vor skyld/ Oc
aff Hiertens grund beslute/
at Guds Barmhiertighed
er mectigere oc krafftigere
end vor wselhed / oc visselige
tro/ at Guds Naade er off-
uer

S

uer

Auer all maade større end den
Egantste Verdens Synder/
Och holde det vist oc fast/ at det
Værd oc betaling for vor
Giald/er megit større oc mee-
Tigere end Gialden / oc Fyl-
Listgiørelsen end Skylden/ oc
Tro det stadelig / at Christus
Den anden Adam / er meeti-
Gere til at giøre lessuende/
Retferdige oc salige / end den
Første Adam vaar til at dræ-
Be / fordømme oc forderffue.
Endelig skulle wi stadelig
Beslutte/ at vor forligelse met
Gud / offuergaar det wuen-
Skaff som tilforn vaar: **O**c
at

Handwritten signature or mark

at Vægedommen er mectige-
re end Menniskens siugdøm.

De skulle fordi lære huor sød

HERREN er / oc huor sa-
lig den er / som haaber paa
hannom.

Om den Anden sag
til Mishaaab oc For-
tuilelse.

DE Anden sag til
Mishaaab / som før
bleff fremset / er / at

icke vide Guds villie / huil-

cken den hellige Skriff al-

lene kand aabenbare oss:

S ij Der

Derfor skulle wi raadspøre
oss der om hos Skriffstens
vidnisbyrd / huilcke der kun-
de lættelig læge Mistrøstelse
oc Fortuilelse / om wi icun-
ville tro dem. Derfor ville
wi fremsætte nogle merckeli-
ge vidnisbyrd aff Skrifften /
om Guds villie mod oss
Menniske. Der staar klar-
lige / 1. Timoth. 2. Gud vil at
alle Menniske skulle bliffue
salige / oc komme til sand-
heds bekiendelse / Thi der er
en Gud / oc en Neglere imel-
lom Gud oc Menniske det
Menniske Jesus Christus /
som

Som gaff sig selff for alle til
Forløsning Her giør Pau-
lus try Narden/ Vdi det off-
Euerste setter hand Gud/ Vdi
Det middelste setter hand
Genløseren Christus/ met
Hans Genløfelses værd/ Vdi
Det næderste setter hand / ick
En part / Men det gantske
Menniskelige flect/ eller alle
Menniske. Derfor huo sig
Bekiender it Menniske at ve-
Re/ hand skal vide/ at hand er
I tallit met dem / for huilcke
Den Neglere giør Forbøn /
Oc giffuer sin Genløfelses
Værd.

F iij

Men

Men huorledis huer skal
tilbinde sig serdelis dette
Genløfelses værd / det lærer
Apostelen / der hand siger:
GUD vil at alle Menniske
skulle komme til sandheds
bekiendelse. Nu er den sand-
heds bekiendelse / en vidskaff
oc lijd paa GUDs Barm-
hiertighed / for den Genløf-
elses værd skyld / huilckit Chri-
stus den Neglere imellom
Gud oc Menniske / en gong
betaledede for alle Menniske
paa Kaarsens Altare. Der
for huosomheldst der kom-
mer til sandheds bekiendelse /
oc

Voe met en fast tullid oc for-
Troestning/ huiler sig paa vor
Geniste Neglere Jesu Chri-
Gesto/ Hand affloysis aff alle si-
Nne Eynder/ Prydis met
Christi Retserdighed/ Hand
Vsaar den rette Guds pen-
Nning paa den Himelste arff/
Som er den hellig Aand.

Derfor tør ingen mistrø-
Ste sig om Guds Naade/ eff-
Terdi det er klart oc vist/ at
Gud vil at alle skulle bliffue
Salige/ formedelst denne vor
H E X X E Jesum Chri-
Stum/ som ved Troen bliffue
Hans Lemmer.

F iij

Met

Met dette S. Pouels ord
kommer mange andre vid-
niskbyrd vdi Skrifften offuer
eens / aff huilcke ieg vil sette
nogle her hos / til at styrcke
vor tro der met.

Ezech. 33. Jeg vil icke (si-
ger **HERREN**) en Syn-
deris død / men at hand skal
omvende sig fra sin vey oc
leffue.

Iohan. 6. Dette er min Fa-
ders villie / at huo som seer
Sønner / oc troer paa han-
nom skal haffue det euige
Liff.

2. Pet. 3. **HERREN** haffuer
taal

taalmoghed mer oss / De
vil icke at nogen skal forta-
bis / men at huer mand skal
vende sig til Penitentz.
Denne Guds villie / at
Gud visselige vil / at alle
Menniske skulle bliffue sali-
ge / stadfester ocsaa Guds
befalning / *Matth. 17.* Der
hand biuder / at alle skulle
høre Eennen. Item / Chri-
sti befalning / *Marc. 16.* Der
hand vdsende sine Apostle:
Gaar / siger hand / vd i den
gantste Verden / oc Predicker
Euangelium for alle Crea-
tur / *Huo som troer oc bliff-*
F v uer

¶ Vuer dybt / hand skal bliffue
salig : Men huo som ickē tro-
er / hand skal forðømmis.
Disse vidnissord / oc an-
dre saadane / om Guds vil-
lie / som er / at alle de som tro /
skulle bliffue salige / dem skul-
le wi for ingen deel / forme-
delt nogen Sophisteri / lade
oss fratage. Thi om det ord
er sant (som det visselige er
sant) Gud vil at alle Men-
niske skulle bliffue salige / Da
skal visselig dette vere falskt /
Gud vil ickē at alle Men-
ske skulle bliffue salige. Thi
der er ickē nogen genstridig
villie

Vvillie eller sind i Gud. Der
Ffaare effterdi hans Naadis
FForiættelse / som Sønnen
Hhaffuer aabenbarit / er al-
Mmindelig for alle som nu be-
Vvist er: Da skal ingen tencke/
Aat Faderen haffuer nogen
Aanden hemmelig villie hos
Ssig / som er tuert imod den
Vvillie / huilcken hand haffuer
Aaabenbarit oss ved sin Søns
Jesu Christi rost. Thi hand
Eer it sandru sendebud / oc it
Vvist vidnisbyrd om Gud Fa-
Dders villie.

Saa skulle wi da her aff
Ttage trøst imod Fortuilelse

oc

oc Mishaab / huilken wi oc
skulle holde oss fast ved / lige
som ved it Liffackere vdi en
brusende Storm / oc iblant
allehonde Fristelsis voffuer:
Om wi det giøre / da skulle
wi aldrig kuldcastis eller for
föris / oc aldrig rockis aff
sted / ved nogen Storm / som
oss kand vere imod. O huor
salige maatte wi vere / om wi
kunde feste denne Lardom
om Guds villie / dybt oc fast
vdi vore Hierter oc Sind / oc
met en sand tro forlade oss
paa G V D.

Om

Om den Tredie sag
til Mishaaab oc Fors
tuilelse.

DEN Tredie sag til
Mishaaab er/at man
ge tencke der paa/
huor de ere saare saa der ere
vdualde. Thi naar de høre
det ord/ Matth. 20. oc 22. cap.
Mange ere kallede/ men saa
ere vdualde / strax grwe de/
oc begynde at tuile/ om de oc
skulle vere i de Vdualdis tal.
Denne Klippe hassue man
ge løbit paa / oc stöt sig / saa
at de hassue slæt faldit vdi
Mis-

Misshaab om Guds Naade
de/ oc mene at Gud skulde
haffue skreffuit it Register
paa sine Vdualde / før end
Verden bleff skabt. Men disse
ere stedde i en stor vildfarelse.
Ehi det ord/ Mange ere fals
lede/ men saa ere vdualde/ det
er ingenlunde imod Guds
Naade/ som alle tilbiudis/ el
ler imod S. Pouels ord / 1.
Timoth. 2. Gud vil at alle
Menniske skulle bliffue salis
ge / eller andre saadane vid
nisbyrd om Guds Naade/
som alle tilbiudis/ men Chri
sti ordis mening skal forstaa
is

Als vdaß de steders omstandi-

ge vilkaar/ der som det staar.

Matth. 20. Vignis Himmeris

Gis Rige/det er/ den Christis

Nne Kircke/ ved en Hofbonde/

Som leyde Arbendere vdi sin

Vijngaard/ oc hand leyer al-

le de hand finder orckelse.

Matth. 22. Vignis Himmeris

Gis Rige/det er/ den Christis

Nne Kircke/ ved en Konge/ som

Agiorde sin Sønns Bryllup.

Vdi baade disse steder prisis

Guds Naade/ som alle til-

Sbiudis/ oc Guds godhed mod

Alle / Oc der hos klagis der

Voffuer den store wtacknem-

lig

Als vdaß de steders omstandi-

lighed / som findis vdi den
første part aff Menniskene.
Mange ere falledede / det er en
Predicken om Guds Naade /
som alle tilbiudis. Saa
ere vdualde / det er Christi
kieremaal oc klage offuer
Menniskens wtacknemme-
lighed / oc at de gode ere saa
saare saa / oc de som tro / oc
ere retsindige Guds Tjene-
re. Denne Christi klage
kommer offuer eens met den
som siar / *Matth. 23.* Huor
tit vilde ieg samle dig / som en
Høne samler sine Kyllinge?
oc du vilde icke. Vilde de icke /
da

Ada vaar det dem ick forno
den pit/ Men vaar deris on
de villies skyld at de forderff
uedis.

Der ere vel de som mene/
at denne Lærdom om Guds
Naade / som alle tilbiudis/
er tuert inod den Lærdom
om Guds forsiun / oc sige / at
de som Predicke / at Guds
Naade tilbiudis alle / de fuld
kaste den Lærdom om Guds
forsiu / Men de fare vild.
Wi lære begge disse Lærdom
me / thi wi Predicke at Guds
Naade tilbiudis alle / Oc wi
bektende / at de Bdualde ere
G for

forsuenede oc forstickedede / for
end Verdens grunduol bleff
lagt / som Paulus lærer /
Ephes. 1. Huad siger ieg wi
bekiende ? Ja wi holde det
vist oc fast / at Guds forsün
er en sterck Grunduol til vor
salighed / til huilcken wi al
tid hassue vor tilfluct / besyn
derlig vdi Døds nød / lige
som til vort Liffackex.
Dog holde wi ossicke ved
det bare Ord / forsün eller
vduellelse allene / som Zeno
nis Anhengere / Men wi
Predicke met S. Pouel / vdi
huad maade Guds forsün
oc

oc vdueelse steer. Thi hand
lærer oss den maade/met kla-
re oc beskedelige ord / *Ephe. 1.*
Hand haffuer vdualt oss / si-
ger hand / i Christo / før end
Verdens Grunduol bleff
lagt. Item/ Hand bestickede
oss til Børns vdkaaelse for
sig selff / formedelst *IESUM*
CHRISTUM / effter sin villies
behagelighed. Item/ Hand
giorde oss behagelige vdi sin
elskelige / i huilcken wi haff-
ue forløsning / formedelst
hans Blod.
Her beskriffuer *S. Po-*
uel klarlige *GDs* forsiun/
S ij oc

oc siger / at Gud haaffuer for-
siunit oss til Salighed / ved
Christum / oc i Christo. Ved
Christum / som en Neglere
oc it Genløsnings værd. Vdi
Christo / som Hoffuedit /
hues Lemmer wi bliffue ved
Troen. Thi naar wi ved
Troen indplantis vdi Chri-
sto / da bliffue wi hans Lem-
mer / oc for den skyld forsiu-
nede oc vdualde / Thi wi ere
Christi Lemmer.

Der aff besluter ieg oc
setter / icke en Stoiske / men
en Christelig bestriffuelse
om Guds forsiun / vdi saa
maa

Vmaade : At Forsiun er en
Guds Naadning / aff huil-
Gcken hand / før Verden bleff
Gskabt / effter sin villies velbe-
Vhagelighed oc raad / forme-
Adelt Christum / oc i Christo /
Vhaffuer forskickit til det eui-
Age Liff / alle som tro paa
Genløseren Christum / at de
Gskulle vere hellige oc vbesmit-
Vtede for hannom / oc kund-
Agiøre hans Naadis herlig-
Vheds loff vdi all Euiighed.
Her aff kand mand let-
Gtelig see / at den Lærdom om
Guds forsiun / er icke tuert
Vimod Guds villie / at alle
G iij skul-

skulle bliffue salige / oc kom-
me til sandheds bekiendelse:
Oc borttager ey heller den
Naade / som alle tilbiudis/
huilcken Euangelium for-
kynder / men fast mere stad-
fester den. Derfor de Vid-
nisbyrd oc Sentenzer / som
tilforn fremsettis / om Guds
villie / at alle Menniske skul-
le bliffue salige / Forflaris
formedelst den Lærdom om
Guds forsiun / oc komme al-
delis offuer eens der met /
som ieg en anden sted vjdere
haffuer tilkiende giffuit oc
forflarit.

Men

Men den Stoiske for
siun / huilcken mange Pre
dicke om / Imod den sette
mange gudfryctige oc lærde
Euangelij Tienere / disse fire
Bærn oc Skiolde.

1. Guds almindelige befal
ning.
2. Guds almindelige til
sagn oc foriettelse.
3. Det almindelige Genfø
lelsis værd.
4. Den almindelige besey
ling som er Daaben.

Ehi lige som Gud befa
ler at Predicke Euangelium
G iiii for

A for alle Folck / oc tillsiger alle
H dem som tro Euangelio / sa-
G lighed / for Guds Søns
C offers skyld / som er skeet for
D den gantske Verden : Eaa
A befaler hand oc at besenle
H denne velgierning / forme-
D delst Daaben til alle.
Disse stycke befattis til-
sammen vdi dette **H E R-**
R E N S Ord / *Marc. 16.*
Gaar vdi den gantske Ver-
den / Predicker Euangelium
for alle Creatur / Huo som
troer oc bliffuer døbt / Hand
skal bliffue salig / Men hu
som icke troer / hand skal for-
dømmis. **O m**

h. n. s.

Om den Fierde sag
til Mishaab oc For-
tuilelse.

DEN Fierde sag til
Mishaab / er / naar
mand meen sig at
haffue bedressuit den Synd
imod den hellig Aand / huil-
cken der er saadan / som vor
Mestere G. Kristus siger / at
hun ick fand forladis / Hun
kaldis oc saa Guds bespaat-
telsis Synd / oc en Synd til
Døden.

Der haffuer mange ve-
rit / oc ere endnu / huilcke eff-

G v terdi

hyster

Hterdi de icke rettelig forstaa/
Huorledis det haffuer sig met
Gden synd / da mene de / at de
Gere skyldige i samme Synd.
Huor aff det kommer / at de
Aynckelige misroste sig om
Guds Naade / Som det gick
Vdi vor tid en Italianer /
GFranciscus Spijs / som bleff
Gkaldit til Cardinalen i Gene
Vdie / Hand neccede Euange
Vlium vdaß rædzet / huilckit
Vhand tilforn haffde bekient.
Denne arme Mand forstod
Gicke ret / huad Synd imod
Gden hellig Mand er / som S.
Peders Exempel klarlige be
uiser /

Vuifer / der oesaa aff rædzel
forsoor Christum.

Men paa det ingen skal
her forgribe sig / da bør huer
met flit at vdelede aff Guds
Ord / huad den Synd imod
den helligland er / at mand
i saa maade bestriffuer hen-
de. Synd imod den hellig-
land / er en vitterlig genstri-
dighed imod Christum / som
mand før haaffuer rettelig be-
kient / oc it affald fra Euan-
gelio / som vaar beseyldt i it
Menniskis Hierte / ved den
helliglands opliufelse / oc at
forsølge Guds Kircke / oc en-
delig

delig at foracte oc bortkaste
G. Hristi offer / som allene er
en forligelse for Synden.

Denne beskriffuelse er
tilhobe samlit v. daff mange
steder i Skrifften / som ieg en
anden sted haßuer giffuit
tilkiende.

Men denne Synd sigis
at icke kunde forladis / icke
fordi hun er mectigere eller
større end G. Vds Naade:
Thi denne S. Pouels Re-
gel staar fast oc wryggelig:
Naaden offuergaar Syn-
den: Men fordi der er intet
andit offer / for Synden /
vden

Vden Christi offer allene /
Da maa den som indtil en-
den foracter samme offer /
vden tuil bliffue euig for-
tabt.
Derfor skal ingen mene /
at hand synder imod den hel-
lig Aand / vden den som vit-
terlige / moduillige / oc indtil
enden forsager Christum / oc
i det høyeste foracter oc for-
skiuder hans offer / vden
huileket ingen salighed er at
haa be. Fra den Synd be-
uare oss vor **H E R R E**
Jesus Christus.
Din

Om den Femte sag
til Mishaab oc For-
tuilelse.

DEN Femte sag til
Mishaab/er/mang-
foldig oc suaar gen-
uordighed oc bedrøffuelse/
som varer vden affladelse
her i Verden. Thi om saa-
dant icke legis oc raadis met
krafftig Lægedom/ Da ned-
slade it Menniske / lige som
aff it trappetrim oc paa it
andit / indtil det falder vdi
Mishaab. Thi først naar
Troen er vdslyct / saa vds-
lyct.

Engl

Aflattis io mere oc mere Guds
Raadis Foriættelser i Hier-
tit: Dernæst / naar Sam-
uittigheden saa er forstyr-
rit / sødis der en offuermaa-
de stor sorg oc plage i Hier-
tit / Der effter Hiertens ild-
sindighed oc vrede imod
Gud / aff huilcken it Men-
niske omsier falder vdi Mis-
haab / effter huilck it følger Le-
goms oc Stæls euige Pine /
vdi det vduortis mørck.
Huad er dig da til raad
imod den suaare wselhed oc
uelendighed vdi dette Liff / at
hun icke skal driffue dig vdi
Mis-
h

Misshaab? Ery slags Læges-
dom skal mand sette imod
dette onde/ som er.

1. Guds Raad oc Anslag.

2. Helgens Exempler.

3. At ligne tilsammen den-
ne forgengelige oc kaarte
modgang / oc den euige ære
oc herlighed. Item / denne
næruerendis genuordighed /
oc den euige Pine.

1. Guds Raad / aff huil-
ckit hand plager somme min-
dre / somme mere i dette Liff /
Dog de kunde vere hin an-
den lige / naar mand anseer
deris Synder / det skal mand
icke

icke saa megit randsage/ men
fast mere prise det: Thi hand
haffuer vel skellige sager til
saadant sit retferdige Raad.
Vdi dette Guds Raad ere
tu stycke at ansee oc acte/ som
ere: Dom/oc Barmhiertig-
hed. Dom/aff huilcken hand
Retferdelig straffer it Men-
niske for Eyndens skyld/
som er baade vdi Naturen
oc i Personen/ huilckit hand
aff Faderlig kierlighed der-
for gior / at hand kand bere-
de sig veyen til sin Barm-
hiertighed. Men Barmhier-
tighed beuifer hand/ paa det
at

h

at

at den er straffit / skal omuen-
 de sig oc bliffue salig. Thi det
 er Guds art oc Natur / at
 hand ihieslaer / paa det
 hand kand giøre leffuendis /
 Hand fører ned til Helffue-
 de / at hand kand ophøye oss
 til Himmelen.

Derfaare skulle disse tu/
 Dom oc Barmhiertighed /
 opuecke bekiendelse / Paakal-
 delse / Tacksigelse oc Haabit /
 vdi den som lider modgang.
 Bekiendelse / at hand siger
 met David vdi den 51. Psal-
 me : Imod dig haffuer ieg
 syndit / oc giort ilde for dig.

Item /

Item / Psalm. 119. oc 137.
H E R R E / du est Retsfer-
dig / oc din Dom er ret. Paa-
kaldelse / at hand siger met
Tolderen / Luc. 18. **G B D**
ver mig Syndere Naadig.
Item / Psalm. 25. For dit
Naafns skyld **H E R R E** /
ver Naadig min Misgier-
ning / hun som er stor. De
Psal. 51. Affslet mine Syn-
der effter din store Barm-
hiertighed. Tacksigelse / at
hand siger met Job / Capit. 1.
H E R R E N gaff / **H E R R E**
R E N tog / **H E R R E N S**
Naafn vere loffuit. Haabit /
H ij at

At hand met aluorlig Hier-
Etis mening siger / som Job i
Wdet 13. Cap. sagde: Om hand
Aend slaer mig ihiel / saa vil ieg
Vdog haabe paa hannom.
Det er / Om hand end vilde
Ekaste mig hen i den alleryder-
Este oc største elendighed / dog
Wskal ieg icke afflade at haabe
Apaa hannom / Thi dette mit
Haab skal icke beskemmis
Euindelich.
2. Helgens Exempel haff-
Eue svi mange / som icke ere
Waffaldne fra Troen / for de-
Mris languarende modgangs
Voc genuordigheds skyld / men
fast

Vfast mere huldit sig op til ic
gaat Haab/ effterdi de viste
at Dommen begynder paa
Guds Hus: Dog vil ieg al-
lene fremsette Lazari Exem-
pel/ som den gantske Christ-
ne Kircke vel vitterligt er/ be-
synderlig fordi det er oss saa
merckelig forset aff Christo/
Luc: 16. At wi icke skulle fal-
de fra Gud / for nogen mod-
gang oc elendighed / som oss
vdi dette Liff kand veder-
faris.

Denne Lazarus vaar
fattig/suld aff Saar/oc for-
actit all sin Liffs tid vdi den-
ne

H iij

ne

ne Verden. Huad giorde
Lazarus her? Hand salt ick
i Misshaab / Hand meente
icke at hand vaar forskut aff
Gud / fordi hand vaar for-
smaait aff Menniske / Hand
meente icke at hand vaar
verstyggelig for Gud / fordi
hand vaar verstyggelig for
Menniscene / for sin stincken-
de siuge skyld / Hand meente
icke at hand skulde fordi for-
skudis aff Gud / for hand
vaar fattig / oc en wsel Bett-
ler. Huad giorde hand da?
Det giffuis vdi enden til-
kiende: Thi der hand døde /
da

Da spørde Englene hannom i
Abrahams skiød. Derfor/
den stund hand leffde/ ihuor
arm / fuld aff Saar / skab
bit / forsmait oc foractit
hand vaar / Dog gick hand
vdi Abrahams sin Faders
fodspor / trode paa Gud lige
som Abraham / Vaar Gud
lydig som Abraham / Haa
bede som Abraham / Ellers
haffde hand ingenlunde
bleffuit tagen vdi den Ea
ligheds sted met Abraham.
Men du tørt / maa vel
ske/ sige? Dette er it synder
ligt Exempel / der icke kand
H iiii for

Vorstriffue oss en almindelig
Regel. Euar: Jo visselig
Kand det / Thi Gud er Ret-
ferdig / oc altid eens tilsinde /
Mod dem som lige eens skicke
sig / Hos hannom er oc in-
gen Persons anseelse / hues
hans Dom oc Barmhier-
tighed er anrørende: Met
sin Dom fordømmer hand
alle haardnackede oc fortre-
delige / som bliffue varactige
vdi deris Synder indtil Dø-
den. Met sin Barmhiertig-
hed tager hand til Naade al-
le dem som omuende sig til
Gud ved Troen til Jesum
Christum. Der.

Derfor dwer denne Con-
sequentia vel / naar mand saa
sampler det fra en til alle / for
Guds stadigheds skyld / baa-
de i hans trusel / oc vdi hans
Foriættelse. Lige som Pau-
lus sampler oc besluter vdaß
det ene Abrahams Exem-
pel / At alle som tro / bliffue
foruden gierningers værd-
skyld ved Troen Retferdige :
Saa samle oc beslute wi lige
saa vdaß dette ene Lazari
Exempel rettelig / at alle de
som her i Verden lide mod-
gang / om de beholde Abra-
hams tro / Da annamis de
H v   effter

Effter Døden i Abrahams
sted/ det er/ i euig/ salig/ hui-
le oc ro/ som er tilsagt alle
dem / der paakalde H E X
K E N S Naffn/ som Joel
Prophete siger vdi sit 2. Cap.
Oc E. Pouel/ Rom. 10. Huo
som paakalder H E X K E N S
Naffn / skal bliffue salig.
Derfor endog wi vdi denne
Verden lide modgang/ skulle
wi dog vere visse paa/ at Gud
er icke anderledis til sinds
mod oss/ end hand vaar mod
Lazarum / Oc met en stadig
tro holde oss til denne Foriet-
telse/ Psalm. 50. Kald paa
mig

V mig i din nøds dag/ Jeg skal
frelse dig/ oc du skal prise
mig.

3. Om wi ligne tilsammen
dette Liffuis wselhed / oc det
euige Liffuis herlighed/ Da
haffuer denne wselhed ende/
Men det andit Liffuis her-
lighed er euig/ Denne er for-
gengelig/ den anden er wen-
delig/ tilsagt dem som bliffue
varactige i Troen oc Guds
paafaldelse/ oc saa affskillies
fra dette Liff.

Ja/ siger du/ det er suaart/
bittert oc haart / saa at pla-
gis all sin Liffs tid: Euar.
Det

Det er vel sant: Men den
bitterhed skal omuendis til
sødhed / om du bruger den
konst som Gud haffuer lærdt
oss / Oc endog saadant er vel
i sig selff bittert / dog skal det
siunis dig søt. Thi lige som
det Vand vdi Marath / der
vaar bittert oc beest / Dog
der Moses effter H E N
N E S befaling / faste det
Træ der vdi / da bleff det søt /
Exod. 15. Saa bliffuer alting
søt for dem som tro / om de
strø Christi Kaarsis oc Pi
nis træ der paa. Det skeer /
naar wi vdi vor mod gang oc
elen

A elendighed / sette vor stadige
L id til Christum / som for vor
S kyld hengde paa it Træ / Alt
A lt det som oss er bittert / skal
B liffue søt / ved den Tillid til
C hristum / oc Haabit til den
S alige oc euige Herlighed / som
W isigelig offuergaar dette
L iffuis elendighed oc wsel-
H hed / vere sig ihuor langua-
R rende hun vere kand.
E hi lige som Haffuit met
S in storhed offuergaar en
D raabe Vand / saa wisigelig
O c offuer all maade større er
D en Herlighed der wi haabe /
E nd alt det Meniskelige slec-
T is

Itis wselhed oc elendighed i
denne Berden. Derfor huer
den som lider i denne Berden
megen modgang oc genuor-
dighed / Hand skal der hos
tencke paa den offuermaade
store Ære oc Herlighed / der
dennom staar for / som vdi
Troen oc Guds paakaldelse
skillies fra denne Berden.
At wi saa skulle sette den
tilkomende Herlighed imod
denne næruerendis wselhed /
Det raader Christus oss til /
Matt. 10. der hand siger: Fryc-
ter eder icke for dem som sla
Legomit ihiel / oc kunde dog
icke

Icke ihiesla Stalen / Men
frycter heller den / som kand
forderffue Vegome oc Sial
i Helffuede. At forderffue /
heder ick at giøre til intet /
Men at straffe met euig
Pine.
Saa vil nu den **H**E **X**re
Chrisius / at naar wi lide
modgang oc bedrøffuelse vdi
dette Liff / da skulle wi giøre
off disse tu slags Vignelser:
Den ene / at wi ligne tilsam
men dette Liffuis genuordig
hed / met den euige Pine: Den
anden / at wi ligne tilsam
men dette Liffuis genuordig
hed

hed/oc den tilkommende Her-
lighed i det euige Liff. Der-
for naar du lider modgang i
denne Verden/da tenck paa/
huor kaart denne modgang
er/ at hun er neppelig it øye-
blick imod den euige Pine/
der alle de haffue at foruen-
te / som icke omuende sig til
Gud/ før end de dø.
Saadant skal opuecke dig/
at du i din modgang skalt
giøre Penitens / at du kant
vndgaa den gruselige oc euig-
ge Pine. Oc atter igen naar
du lider modgang / da tenck
huor læt oc ringe denne pla-
ge

Gge er / om hun lignis met det
Euige Liffuis herlighed / som
Her tillsagt dem der tro paa
Christum. Her opuectis du
Atter til Penitentz / oc til taal-
Modighed. Til Penitentz / paa
Det du kant bliffue deelactig
I den salige wdødelighed. Til
Taalmodighed / at du met it
Friit mod lider dette Liffuis
Genuordighed / oc acter dem
Slet intet / for den foriette sa-
Ligheds Haab / som skal va-
Re euindelig.

Det samme raader oc S.
Pouel off / 2. Corinth. 4. der
hand siger: Vor bedrøffuelse
som

Alsom er timelig oc læt / giør oss
En euig / oc offuer all maade
Suaar Herlighed / wi som icke
See til det siunlige / men til det
Wsiunlige. Oc til de Rom. 8.
Dette Liffuis pinactighed er
Icke den Herlighed værd / som
Skal aabenbaris i oss.
Lige saa raader oc S. Pe-
Der / 1. Pet. 5. sigendis : All
Naaadis Gud som kallede oss
Til sin euige herlighed i Chri-
Sto Jesu / Hand skal fuld-
Sømmelig berede / styrcke / be-
Skrefste oc grundfeste eder / som
Lide en liden tid. Raartelig
Wat sige : Effterdi wi haffue
Dob

dobbelt befaling aff Gud /

Den ene om Lydactighed /

Den anden om paakaldelse /

Saa tit som wi trangis aff

nogit Kaarss oc Modgang /

ihuor suuart det vere kand /

Da lader oss vere Gud lydi

ge vnder Kaarsit / i en sand

Taalmodighed / oc paakalde

hannom / som hand hassuer

sagt / Psalm. 50. Kald paa

mig i din nød / saa vil ieg

frelse dig / saa skalt

du prise mig.

I ij

Om

Om den Siette sag
til Misshaab oc For-
tuilelse.

DEN Siette sag til
Misshaab/er en lang-
uarende Synds va-
ne/ved huilcken it Menniske
giffuer sig slæt vnder Dieff-
uelens vold/oc foracter Gud
oc hans Ord. Thi de som
lenge bliffue varactige vdi it
wreent Lefuit/de faa Bren-
demercke i deris Samuittig-
hed/ som Paulus siger/ 1. Ti-
moth: 4. at de icke føle deris
skade. Derfor skal mand mer
stor

stor vanskelighed kunde om-
uende saadanne til ret vey:
som Salomon siger / Prouer.
18. Naar den w gudelige kom-
mer fordybt hen i Synden /
da foracter hand det / det er /
hand bliffuer sicker oc trygg /
foracter Guds Dom / oc ten-
cker ick en gong paa at gibe
re Penitens. Derfor er in-
gen ting farligere / end saa-
dan en Synds vane / ved
huilcken mange / diss verr /
falde hen vdi euig forderff-
uelse.

Huad skulle wi her sige:
Efterdi Naaden offuergaar

I iij   Syn

Synden / oc Gud vil icke en
Synderis død / da skal mand
en heller her falde vdi Mis-
haab. Thi det er vist / at
Guds godhed binder alle til
Penitens / den stund de ere
her i dette Liff / Rom. 2. Der-
for / endog den lange Synds
vane er saare farlig / som sagt
er / ved huilcken mand smes-
der sig en lang oc sørgelig
Syndelencke : Dog staar
Guds Naade oc Barmhjer-
tighed den aaben for / som
gier Penitens.

Men her behøffuer mand
en forsaren Læge : Thi lige
som

V som det gaar til naar mand
Skal læge Legomlige bræck:
Eaa er det oc fornøden at
Mand handler met Synder
i Menniskene/ naar de skul-
le lægis. **A**ff Legomlige bræck
hielpis somme lættelig / for-
medelt sinpælse oc Plaster/
somme haffue behoff at skia-
ris: **D**e de ick kunde lægis
met skiaeren/ dem faar mand
at bære Ild til / at det bræck
kand brendis bort: **E**aa læ-
gis oc some synder/ for medelt
salige paamindelser oc vn-
deruisninger: **S**omme lægis
met trusel oc straffepredicken:
I iij **E**om.

Somme kunde icke lægis v/
den ved Kaars oc modgang.
Alf dette slag er den lange oc
G gamle synds vane/ om hvil/
E cken wi nu tale. Den Køff/
H uere der HÆren taledede til
V oc sagde/ I dag skalt du vere
X met mig vdi Paradis/ Hand
G hassde aldrig omuendt sig/
G hassde icke Kaarsit lært han/
N om det/ thi hand vaar kom/
M men dybt ned til baanden i
S sine Synder.
Denne Køffueris Exem/
P pel settis oss for den skyld for/
I i Christi Pinis Historie/ at
W wi skulle vide/ der er ingen
Synd

Synd saa stor/ en heller saa
languarende/ at hun io fand
lægis/ ved Christi Blods off-
uerstencelse/ som sceer/ naar
it Menniske omuender sig til
Gud/ ved Troen til Iesum
Christum.

Denne hielp oc Lægedom
aff Synden settis oss for/ li-
ge som en malning vdi Laza-
ro aff Bethania / som vaar
død paa fierde dag. Thi lige
som den HERRE Christus
kunde helbrede oc hielppe/ icke
allene S. Peders Hustruis
Moder aff hendis Kaalde-
siuge/ de Blinde/ de Halte/ de

I o Spe-

Apedalste: Item / oprense
Jairi Daatter / som laa død
paa Sengen: Item / den En-
cckis Søn / som baars vd aff
Staden til Begrassuelse /
Men hand opuacte oc saa
Lazarum / som haffde verit
død i fire dage / oc laa nu stin-
ckende vdi Grassuen / Iohan. 11.
Her met bemerckis / at vore
Eielis Læge / Christus **J**e-
sus / fand læge oc helbrede /
baade Eielens ny saar / oc
de gamle oc stinckende saar.
Denne vor Læge haffuer hul-
pit Manassen / Magdale-
nam / Koffueren / oc andre
flere

Mflere wtallige/ endog de haff-
ue liggit jordede oc stincken-
de i deris Synder. Derfor
skal ingen mistrøste sig om
Guds Raade / alligeuel at
hand haffuer lenge solit sig i
Syndens dynd oc stanck.
Bliffuer hand brendt met
Kaarsens ild / oc hans sam-
uittighed vaagner op / som
haffuer lenge vdi sin trygg-
hed liggit i duale / Da tacke
sig Gud / at hand saa vilde
legge sin Lægehaand paa
hannom / oc omuende sig nu
fra sin onde vey / ved Troen
til Jesum Christum. Gier
hand

Hand det / saa bliffuer hand
helbrede aff sin suge / Dog
hun haaffuer varit lenge / oc
verit megit farlig.
Sulgentius siger: **G****V****D**
Haffuer altid lyst til vor om-
uendelse / oc hand haaffuer ick
set nogen saadan tid / paa
huilcken hand ick kand vere
Maadig / mod den som sig
omuender / saa lenge hand er
vdi dette Liff. Men det kand
mand kiende oc forstaa / at
hand haaffuer beskicket alle ti-
der vdi dette Liff / til vor om-
uendelse. Utter siger hand :
Jugen tids langsomhed for-
tager

A tager Gud sin godhed eller
fromhed. Penitentz er aldrig
forsildig hos Gud: Vdi hues
Alsium saa vel det fremfar-
ne som det tilkommende reg-
nis altid at vere nærueren-
dis. Der som Syndernis
languarenhed offueruunde
Guds Barmhiertighed / da
haffde hand ick kommit vdi
denne sidste Verdens alder /
at borttage den fordømme-
lige Verdens synd.

Men her skal huer først
betencke / huor megit ont der
forsamler sig vdi en Synd.
Først er hun i sig selff slem oc
ver,

Verstyggelig/ aff huilcken den
Menniskelige Naturis up-
Cperlighed besmittis/ lige som
Caff det allerflemmiste oc stin-
Cckende dynd oc skarn. For det
Andit/ behager hun offuer-
Vmaade vel de wrene Vlander/
Det er/ Diefflene/ huilcke der
Cicke haffue større lyst aff no-
Cgen ting / end at Menniske
Som ere skabte effter Guds
Billeder/ bliffue dem lige for-
Vmedelst Synden. Thi som
Augustinus siger: De haff-
Cue Herredom for medelst syn-
Cden/ oc de sødis oc quegis der
Aff. For det Tredie/ Synden
mis-

H mishager storlige den hellig-
ge oc kyske Gud/ Thi hun er
Guds Vovs offuertrædelse/
Git affalt fra Gud/ Hun van-
staber oc forstyrer Guds
Billede/ effter huilckit Men-
niske ere skabte / Hun op-
uecker Gud til vrede imod
en Syndere. For det Fier-
de/ Synden skader den som
hende bedrissuer / Thi hun
forplicter hannom til euig
straff / vden der skeer forla-
delse. For det Femte / Hun
gjør andre skade met sit on-
de Exempel/ thi naar andre
efftersølge dig i Synden/ da
bliff

V bliffue ick allene de skyldige
V vnder euig straff / men ocsaa
G din skyld bliffuer større for
G Gud / at Christus siger om
D dig : Det vaare dig bedre / at
D der hengdis en Nøllesteen
V om din Hals / oc du vaare
S senckt vdi Hassuit som det er
D dybist.
D Dernæst skal huer betencke /
H huor fiært oc behageligt det
E er for GUD oc hans hellige
E Engle / naar mand i tide om-
V uender sig. Christus siger :
D Der er glæde vdi Himmelen
H hos Englene offuer en Syn-
D dere som giør Penitens.
Srem.

Sremdelis skal oc huer be-
tence/ huor farligt det er/ at
bliffue gammel i sin Synd.
Augustinus siger: Pœniten-
tia sera, raro vera:
Det er:
Penitens Gud vel behage kand/
Dog sildig giort er sielden sand.
Mange tagis hastelig aff
Verden wforuarendis/ man-
ge giffuis hen i deris vanar-
tige sind. Saare saa aff dem
som bliffue gamle i Synden/
komme til ret vey igen / men
de bliffue borte i deris Hier-
tis oc Sinds mœrckhed / at
de kunde aldrig tence at gi-
re Penitens. **E**ophonias si-
ger/

Ager / Capit. 1. De skulle gaa
omkring som de Blinde / thi
de haffue syndit imod H^Er-
ren. De Paulus Rom. 2. De
forsamle sig selff met deris
forstockede oc forhærdede
Hierte / vrede paa Bredens
dag / oc G^Uds Retferdige
Doms aabenbarelse.
Betencf oc at din villie
kand icke omuendis fra det
onde til det gode / vden Guds
Raade / men bliffuer fast hel-
ler io lenger io mere forhær-
dit i det onde. Thi lige som
naar Solen gaar ned / oc
icke skinner klar / da kommer
mørck

Vmørckhed aff sig selff / oc vo-
Xrer io mere oc mere : Saa
Gaar det oc til naar Gud ta-
Ger sin Naade bort / saa kom-
Mer Synd aff sig selff / oc
Forøgis io mere oc mere / ind-
Til hun fører it Menniske
Hen i euig mørckhed. Derfor
Er ingen ting tryggere / end
Met det allersnariste at om-
Vende sig til **H**ERREN /
Oc vandre omhyggelig for
Vor **G**UD / Paakalde han-
Nom / Tacke hannom / Høre /
Lese oc betracte hans Ord /
Offue sig vdi Kierligheds
Gierninger / Vare paa sit
K ij Kald

Kald oc Embede vdi Guds
fryet.

Vi skulle oc betencke/ at
vor Døds dag er fordi saa
swiiff/ at wi icke skulle forha-
le vor Penitentz/ men met det
første bruge oc øffue den. Thi
Døden ligger i lawe for de
yunge/ oc lurere effter dem/
Men for de gamle ligger
hand hos Dørren. Augustinus
siger oc merckelig:
*Ne desperando augeamus pecca-
ta, propositus est pœnitentiæ por-
tus: Rursus, ne sperando augea-
mus, datus est dies mortis incer-
tus.*

Det

Det er:

Ingen forøge sin Synd saa ilde/
At hand vdi Misshaab falde vilde/
En god Haffn ieg dig vise vil/
Det er Penitens/ søg flux der til:
En heller skal nogen øge sin synd/
Met løst haab/ der har ingen synd
Ehi Dødens dag er set for alle/
Men ingen veed naar hand vil
falle.

Derfor lader oss vere her
vdi betenckte / at wi besinde
vor henrense oc sidste Time/
at den kand vere oss glæde-
lig. Lader oss oc betencke den
ynderste Dom/ oc der i effter-
følge S. Hieronimum/ som
met saadanne tancker opholt
sig vdi Gvds fryct / oc sag-

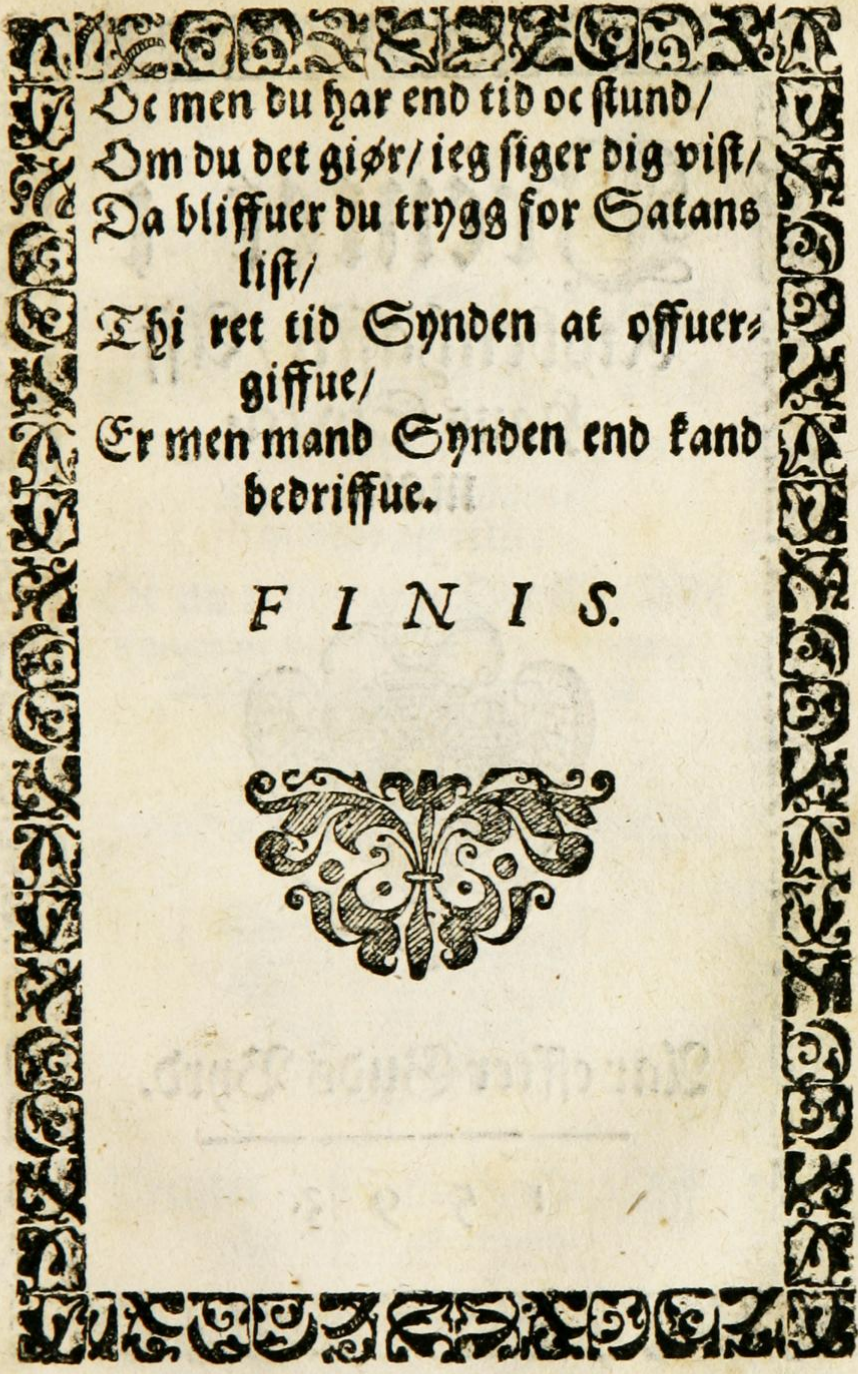
R iij

de:

de: Huad heller ieg æder el-
ler dricker / soffter eller vaa-
ger / da klinger altid denne
røst for mine Dørn: Staar
op i Døde oc kommer for
Dom. Her skulle wi oc
mercke Augustini raad / der
hand saa lærer: *Vis à dubio
liberari: Vis quod incertum est
euadere, Age pœnitentiam dum
sanus es: Si sic agis, dico tibi,
quod securus es, quia pœniten-
tiam egisti eo tempore, quo pec-
care potuisti.*

Det er:
Huad wuist er / wilt du vndgaa /
Oc fra tuil befrijes lige saa /
Da gior Penitens men du est sund

De

De men du har end tid oc stund/
 Om du det gior/ ieg siger dig vist/
 Da bliffuer du trygg for Satans
 list/
 Thi ret tid Synden at offuer-
 giffue/
 Er men mand Synden end kand
 bedriffue.

F I N I S.

ieg der el
 eller wa-
 tid deme
 : Staar
 nmer for
 e wi oc
 rad/ der
 a dubio
 ertum est
 tiam dum
 , dico tibi,
 peniten-
 quo pec-
 ndgaa/
 aa/
 i est sumo
 De

Brentet i

Kjøbenhavn / Piff

Hans Stockel-
man.

Var effter Guds Byrd.

---

1 5 9 3.